

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ROMANISTIKY

Lenka Froňková

**OBCHOD SE TŘETÍMI ZEMĚMI V RÁMCI SPOLEČNÉ OBCHODNÍ
POLITIKY EVROPSKÉ UNIE**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: JUDr. Rudolf Hrubý

Anotace:

Univerzita:	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Katedra:	romanistiky
Studijní program:	B7310 Filologie
Studijní obor:	Anglický a francouzský jazyk pro administrativu Evropské unie
Název práce:	Obchod se třetími zeměmi v rámci Společné obchodní politiky Evropské unie
Vedoucí práce:	JUDr. Rudolf Hrubý
Autorka práce:	Lenka Froňková

Tato práce osvětluje nejzákladnější principy obchodu se třetími zeměmi, tzn. zvláště jeho právní rámec pokrývající obranu proti překážkám obchodu, nejdůležitější dohody uzavřené s partnery třetích zemí a základní právo Společenství utvářející Společnou obchodní politiku.

Dokument pojednává ale i o sociopolitických vztazích mezi jednotlivými partnery všeobecně, přičemž je zdůrazněna pozice České republiky v EU, resp. ES, a vztah Evropských společenství s jejich obchodními partnery. Je poukázáno na to, jak vzájemné mezinárodní interakce na úrovni hospodářské spolupráce ovlivňují celkový geopolitický vývoj a jak jsou tyto dva aspekty vzájemně úzce provázány, stejně tak jako na to, kde můžeme hledat slabiny celého systému, a to i výhledově do budoucna.

Praktická část je zaměřena na Českou republiku a na důsledky jejího zapojení do SOP.

Annotation:

University: University of South Bohemia in České Budějovice

Department: Romance Studies

Study Programme: B7310 Philology

Field of Study: English and French Language for European Union Administration

Title: Trade with Third Countries in Terms of the Common Trade Policy
of the European Union

Supervisor: JUDr. Rudolf Hrubý

Author: Lenka Froňková

A purpose of the thesis is to introduce the most basic principles used in trade with third countries, i.e. especially its legal framework including protection against trade barriers, the most significant trade agreements concluded with third-country partners and a basic Community law forming the Common Commercial Policy.

The document also deals with socio-political relations among the individual partners in general. In this case the position of the Czech Republic in the EU, more precisely the ES, and the relationship between the European Community and its trade partners are emphasized. It is pointed out the way the international interactions at the economic cooperation level influence the global development and the cohesion of these two aspects. The thesis is also focused on the way the weak spots in the whole system may be found regarding even the prospects.

The practical part of the thesis is aimed to the Czech Republic and the impact of its participation in the CCP.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité
prameny jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne 20.04.2006

.....
X. Froučková

vlastnoruční podpis

OBSAH:

I.	Úvod	1
II.	Teoretická část	
	1. Důvody Společné obchodní politiky	2
	2. Hlavní zásady Společné obchodní politiky	
	2.1 Mezinárodní obchodní právo	5
	2.2 Primární právo Společenství	5
	2.3 Praktické užití zásad SOP	6
	2.4 Pravomoci orgánů Společenství	9
	3. Nástroje Společné obchodní politiky	
	3.1 Opatření ovlivňující dovoz	
	3.1.1 Cla	10
	3.1.2 Ochranná opatření	15
	3.1.3 Antidumpingová opatření	16
	3.1.4 Antisubvenční opatření	18
	3.2 Opatření ovlivňující dovoz i vývoz	
	3.2.1 Kvóty	18
	3.3 Opatření ovlivňující vývoz	
	3.3.1 Dobrovolná exportní omezení	21
	3.3.2 Subvence vývozu a aktuální stav	22
	3.4 Opatření ovlivňující výrobu a obchod	
	3.4.1 Subvence a státní pomoc	23
	3.5 Závěrem k nástrojům SOP	25
	4. Vývoz a dovoz Evropské Unie	
	4.1 Obchod mezi členskými státy	26
	4.2 Obchod členských států se třetími zeměmi	26
	4.3 Základní principy obchodu ČR s třetími zeměmi	28
	5. Obchodní zvýhodnění	
	5.1 Dohody o spolupráci	
	5.1.1 Asie a Amerika	29
	5.1.2 Švýcarsko	30
	5.2 Dohody o přidružení	31

5.2.1	Středozezí.....	31
5.2.2	Řecko, Kypr, Malta a Turecko	32
5.2.3	Státy střední a východní Evropy	32
5.2.4	ACP	32
5.2.5	OCT.....	33
5.3	GSP.....	34
5.4	ESVO a EHP	35
5.5	Závěrem k obchodním zvýhodněním.....	35
6.	Možnost konfliktů v obchodě s třetími zeměmi	
6.1	Vliv SOP na zahraničně politické vztahy.....	37
6.2	EU a USA.....	37
6.3	EU a Japonsko.....	39
III.	Praktická část	
	Důsledky zapojení ČR do Společné obchodní politiky	
1.	Důsledky zapojení ČR do SOP obecně	40
2.	Základní ekonomická analytika zahraničního obchodu ČR.....	42
3.	Obchodně nejdynamičtější země třetího světa – Čína	46
IV.	Závěr	51
V.	Summary	54
VI.	Seznam literatury	56
VI.	Seznam zkratk	59
VII.	Přílohy	
Č. 1	Přehled příslušného práva Společenství	60
Č. 2	Společná obchodní politika v Ústavě ČR.....	63
Č. 3	Obsahové tabulky TARIC	65
Č. 4	Země ACP, OCT a GSP	67
Č. 5	Přehled preferenčních dohod EU se třetími zeměmi	70
Č. 6	Přehled smluvních dokumentů ČR s ES a jejich členskými státy	75
Č. 7	Teritoriální struktura obchodu	76
Č. 8	Zbožová struktura obchodu	78
Č. 9	Zahraniční obchod s vybranými zeměmi.....	80
Č. 10	Čína v datech	81
Č. 11	Zahraniční obchod ČR – ČLR.....	82

I. Úvod

Evropská unie čítá 450 miliónů obyvatel, což je více než USA a Rusko dohromady. V celosvětovém měřítku je nejvýznamnější obchodní silou a vytváří jednu čtvrtinu světového hospodářství. Je největším dárcem chudým zemím. Evropská měna euro je druhou nejsilnější měnou na mezinárodních finančních trzích po dolaru.

Cílem Evropské unie je obecně vzato snaha spojit hospodářský a politický potenciál a vytvořit tak ekonomicko-politický celek, jenž bude jednat ve společném zájmu všech zúčastněných. Prostřednictvím Společné obchodní politiky se EU snaží tohoto cíle dosáhnout.

Společnou obchodní politikou (SOP) se v zásadě rozumí obchodní politika Evropských společenství navenek, tedy vůči třetím, tj. nečlenským státům ES. Náleží vzhledem ke svému charakteru do výlučné pravomoci Společenství, tj. do prvního pilíře EU. Základ této politiky tkví v celní unii, čímž se liší od zóny volného obchodu, a stanovuje tak společný celní sazebník navenek a jednotné politiky pro vývoz a dovoz. V rámci této politiky se utváří nástroje ochrany obchodu se třetími státy, včetně antidumpingových. Společná obchodní politika vychází z principů vytyčených již dříve na obecnější úrovni v rámci Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT), která tvoří právní základ Světové obchodní organizace (WTO).

SOP je tedy prvkem, který ovlivňuje veškeré ekonomické, ale částečně i politické, dění uvnitř státu. Téma bylo proto vybráno jako podpora dalšího nástavbového vzdělání v oblasti ekonomie tak, aby cílem nebylo pouze vysvětlení složitého systému SOP, ale také nastínění některých vybraných stávajících problémů spíše v obchodně politických vztazích s důrazem na ČR.

II.

I. Teoretická část

1. DŮVODY SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY

Evropské společenství si od samého počátku kladlo za cíl vytvořit společný (dnes vnitřní nebo jednotný) trh. Ten odstraňuje všechny bariéry pro **volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu**, čímž se spojením dříve oddělených národních trhů vytváří rozsáhlý hospodářský prostor (**Evropský hospodářský prostor**, dále jen „EHP“) s mnoha pozitivními ekonomickými účinky, pokud jde o ekonomickou výkonnost. Zakladatelská smlouva tedy v žádném případě neorientovala členské země na vytvoření **zóny volného obchodu** jako např. Evropské sdružení volného obchodu, dále jen „ESVO“ založené v roce 1960, které sice rovněž odstraňuje obchodní bariéry, tj. cla a další právní bariéry, mezi zúčastněnými zeměmi, avšak ponechává v jejich pravomoci, aby samostatně upravovaly své obchodní vztahy vůči třetím zemím. Nelze tedy mluvit o jednotné celní politice. ESVO a EHP viz. kap. 5.4.

Římskou smlouvou (**Smlouva o založení EHS**) v r. 1957 se členské země zavázaly vytvořit nejprve **celní unii**, jako odrazový můstek ke společnému trhu. Celní unie byla vytvořena v r. 1968 jako první fáze evropského integračního procesu. Má tyto rysy:

1. **Cla a dávky s rovnocenným účinkem** mezi členskými zeměmi se odstraňují. To znamená, že neexistují celní hranice a mezi členskými zeměmi se zboží pohybuje zcela volně.
2. Pro zboží dovážené do Společenství z třetích zemí používají členské země stejná cla, tj. stejné celní sazby pro totéž zboží dle **společného celního tarifu** (sazebníku), který stanovuje Rada kvalifikovanou většinou na návrh Komise. Potom, co bylo zboží procleno na vnější hranici, lhostejno v které zemi, může se volně pohybovat po celém území Společenství bez cla. Na hranicích mezi nimi odpadá potřeba udržovat celní službu.
3. Členské země používají stejných postupů v obchodě s třetími zeměmi. Na celém území se uplatňují stejné celní předpisy a ostatní formality: jednotná celní deklarace, celní prohlášení o transitu, osvědčení o původu zboží atd.

Kdyby si členské země udržovaly různé celní sazby na totéž zboží, vyvážely by třetí země své zboží do členské země s nejnižší celní sazbou. Ostatní členské země by se tomu bránily zavedením obchodních překážek bránících pohybu zboží mezi jednotlivými členskými zeměmi, což by zcela znehodnotilo společný trh. Přesto se v posledních několika málo letech řeší problém, který souvisí s nevyvážeností trhu EU, který spočívá v tom, že obchod s některými třetími zeměmi, zvláště pak Čínou, vykazuje obchodní deficit. Jinými slovy, import do těchto zemí je několikanásobně nižší nežli export. Více kap.2 část III.

Společná obchodní politika (SOP) má nadnárodní charakter a její provádění přechází od roku 1968 plně do rukou orgánů ES. Obchodní politika patří podle Římské smlouvy vedle zemědělské a dopravní ke společně prováděným politikám (od roku 1999 k nim přibyla ještě společně prováděná měnová politika). Se vznikem celní unie začíná Společenství vůči třetím zemím vystupovat jako jeden celek. Žádná členská země nemůže proto provádět vlastní, na ostatních členských zemích nezávislou zahraničně obchodní politiku a utvářet své vnější hospodářské vztahy vůči vnějšímu světu zcela samostatně. Členské země přenesly dobrovolně příslušné kompetence v oblasti zahraničního obchodu do rukou orgánů ES, konkrétně Evropské komise a Rady EU. Iniciativním orgánem je Evropská komise, která předkládá Radě návrhy konkrétních opatření společné obchodní politiky. Po jejich posouzení a odsouhlasení je Komise pověřena jejich provedením. Členské země prosazují své obchodní zájmy při jednání v Radě. Existují však určité oblasti, v nichž členské země mohou samy provádět samostatné kroky v obchodních vztazích se zahraničím.

Vytvoření celní unie a společného trhu má za následek, že obchod mezi členskými státy není nadále považován za zahraniční obchod, ale za přesun zboží na rozsáhlém vnitřním trhu, který se zřízením celní unie podařilo vytvořit.

SOP se zásadně aplikuje vůči třetím zemím, případně jejich seskupením. Účast a zapojení do SOP je možné teprve po přijetí země do Unie.

Právo ES počítá s přidružením třetích států, a to na základě mezinárodních smluv označovaných jako **dohody o přidružení** nebo **asociační dohody**, viz. podkap. 5.2 část II.

Přidružený stát nemůže mít „částečné členství“ a ani se nepodílí na vnitřním rozhodování EU. V poslední době se avšak myšlenka tohoto částečného členství, potažmo „privilegovaného partnerství“, objevuje v souvislosti se složitou otázkou vstupu Turecka do EU. Poprvé se tak stalo před zahájením přístupových rozhovorů, které se uskutečnily mezi 03. a 17.11.2005.

Přidružení se jen omezeně týká **druhého a třetího pilíře EU**, nicméně přidružené státy se pravidelně zavazují převzít značnou část technických, hygienických, kvalifikačních, administrativních a dalších srovnatelných standardů EU. Implementace práva ES tak probíhá též v přidružených státech, ačkoliv samozřejmě vykazuje velké odlišnosti. EU, resp. ES, se touto cestou ale může také zasazovat o rozvoj demokratizace a dalších důležitých principů v třetích zemích.

Z pohledu ČR byla samozřejmě nejdůležitější jednání s těmi deseti přidruženými státy, které 01.05.2004 rozšířily EU. **Evropská dohoda o přidružení České republiky** byla sjednána v r. 1993 a nabyla účinnosti v r. 1995. Dále se jako nejdůležitější jeví **přidružení států střední a východní Evropy**. Jednání s Bulharskem a Rumunskem již proběhla s tím, že by se měly stát členy k 1. 1. 2007, ale jednání se mohou kdykoliv znovu otevřít a jejich přijetí se tak může ještě o rok posunout. S Tureckem a další zemí – Chorvatskem - začaly rozhovory o vstupu do EU v říjnu 2005. Další kandidát, Makedonie, na termín jednání čeká.

Přidružení však neznamená příslib členství. Např. Turecko je přidruženou zemí již od r. 1964. V současné době se navíc množí názory, že perspektiva dalšího rozšiřování EU je nereálná z mnoha hledisek. Nejvýznamnější argument proti je samozřejmě neudržitelná ekonomika tak ohromného celku jako je EU v případě, že by přijala další členy, kteří jsou méně rozvinutí a popř. ještě mají velký počet obyvatel jako např. Turecko. Dalším argumentem je samozřejmě jiná kultura a jiné smýšlení obyvatel, které se neslučuje s evropským.

EHP, které existuje od r. 1994, je založeno na přidružení většiny členů ESVO, tedy vyspělých západoevropských států, které nevstoupily do ES. Velmi důležité vztahy, srovnatelné s přidružením, zakládá série dohod se Švýcarskem, viz. podkap. 5.1.2 část II.

„Slabší“ formou přidružení jsou smluvně zaštitěné vztahy se státy **Středozeří a státy africkými, karibskými a tichomořskými**, tj. ACP (česká zkratka též „AKT“). Tyto se zaměřují zvláště na rozvojovou spolupráci a zakládají tak obchodní výsady pro tyto státy třetího světa a vyšší integraci trhů. Přebírání standardů ES se ale většinou nepředpokládá.

2. HLAVNÍ ZÁSADY SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY

2.1 Mezinárodní obchodní právo

Podle mezinárodního práva byla sjednána Dohoda o zřízení **Světové obchodní organizace WTO** (World Trade Organization), kterou podepsaly členské státy i ES. WTO byla založena v r. 1994 jako mezinárodní organizace, která dnes sdružuje více než 150 států celého světa. Jejimi členy jsou národní vlády.

Základem činnosti WTO jsou dohody, které byly sjednány v r. 1974 během **Uruguayského kola Všeobecné dohody o clech a obchodu GATT** (General Agreement on Tariffs and Trade) a podepsány 141 státy světa. Tyto dohody tvoří právní základ pravidel mezinárodního obchodu. Fungují jako smlouvy mezi vládami, na něž dohlíží a jež podporuje WTO.

Základními prvky GATT jsou:

- **doložka nejvyšších výhod:** zákaz nestejného přístupu k obchodu s jednotlivými smluvními stranami,
- **mnohostranný celní kompromis:** snaha dosáhnout v celní spolupráci nejefektivnějších výsledků, proto probíhají jednací kola GATT, na jejichž základě se tento kompromis pravidelně mění.

Smluvní právo WTO tvoří významnou část mezinárodních právních závazků ES, které jsou považovány za zvláštní složku práva ES. Rovněž tak standardy a opatření práva WTO přenesla ES do svého práva jako nástroje ochrany obchodu se třetími státy, viz. kap.3 část II.. Stejně tak všechny základní smluvní celní sazby ES jsou výsledkem jednání na půdě WTO, kde ve většině případů Evropská komise vystupuje za členské státy, a to na základě přesně vymezeného mandátu přijatého Radou EU.

2.2 Primární právo Společenství

Do primárního práva ES patří zejména **čl. 131 – 134 Smlouvy o ES** (viz. příloha č.1) a některé sekundární předpisy k provedení mezinárodněprávních závazků ES. **Čl. 133 Smlouvy o ES** uvádí pět oblastí, v nichž Společenství předpokládá společný postup:

1. společné zásady pokud jde o úpravy celních sazeb,
2. uzavírání celních a obchodních dohod,
3. sjednocování liberalizačních dohod,
4. vývozní politika,
5. obchodní obranná opatření v případě dumpingu a subvencování exportu.

Amsterodamská smlouva rozšířila čl. 133 (původně čl. 113) o dvě nové oblasti, které v mezinárodním obchodě začaly zaujímat důležité postavení: o **služby a práva duševního vlastnictví** (čl. 133/ex-čl. 113 odst. 5, viz. příloha č. 1).

2.3 Praktické užití zásad SOP

Společný celní sazebník ES vychází právě z pravidel GATTu, resp. WTO. Sazebník pro dovozy, případně ale i vývozy, z třetích zemí, byl vytvořen po přechodném období v roce 1968 jako aritmetický průměr celních sazeb členských zemí a je tak závazný pro všechny členské státy. Jakákoli úprava celních tarifů již není záležitostí členského státu a je prováděna společným rozhodnutím, přičemž úprava se provádí každoročně. Na počátku se sazby pohybovaly mezi 15 - 25 % u hotových výrobků, 10 - 15 % u zpracovaných surovin a 3 % u surovin. Během následujících jednání v rámci GATT a WTO byly celní sazby sníženy a v současné době činí průměrná výše cla v EU zhruba 6,3 % pro všechny výrobky, 3 % na průmyslové výrobky, 16,2 % pro zemědělské výrobky a 12,4 % pro rybářské výrobky¹. Velká část dovážených výrobků, především surovin a polotovarů, je zproštěna dovozních cel vůbec. Noví členové Unie sazebník převzali a uplatňují tak společný celní sazebník.

Dohody o hospodářské spolupráci velice často obsahují **obchodní preference** (obchodní zvýhodnění), jež je poskytováno určitým zemím nebo jejich seskupením, čímž je usnadněn jejich přístup na trhy Unie, a to často bezcelní. Obsah těchto dohod zavazuje všechny členské státy a je tak závazný také pro nově přijaté členy. I při existenci společného celního sazebníku postupuje Unie vůči různým zemím velice diferencovaně, selektivně a převážně velmi vstřícně. V tom se odrážejí zvláštní politické, ekonomické i bezpečnostně

¹ Zdroj: <http://www.businessinfo.cz//Default.asp?MainPage=pub/> \1 "hlavni 2004

strategické priority Společenství, které se mohou v různých obdobích měnit. Více viz. kap. 5 část II.

Postup liberalizace obchodu vůči třetím zemím dojednává Komise na základě pověření Rady. Žádná členská země nemůže tedy samostatně upravovat svůj dovozní a vývozní režim vůči třetím zemím.

Unie nemá žádnou zvláštní politiku na podporu vývozu. V praxi, až na výjimky, platí zásada, že vývoz do třetích zemí se uskutečňuje volně. Proto také může ČR přijmout strategický plán na podporu vývozu např. do Číny (situace ČR v. ČLR, viz. kap. 3 část III). Určité omezení vývozu lze zavést za zvláštních okolností: v případě strategických surovin nebo jiného deficitního výrobku. Rada kvalifikovanou většinou může také rozhodnout, že z bezpečnostních důvodů budou s určitými zeměmi pozastaveny, omezeny nebo úplně přerušeny hospodářské styky, vývoz i dovoz. Znamé jsou sankce vůči Iráku, Libyi nebo Svazové republice Jugoslávii, které byly uvaleny z důvodu porušování demokratického režimu a základních svobod.

Přes absenci zvláštní politiky na podporu vývozu ji Unie používá ve dvou případech: jednak může poskytnout **dotace a jiné úlevy vybraným odvětvím** (ocelářský průmysl, výroba lodí, letecký průmysl, zbrojní výroba), které mají usnadnit jejich vývoz. Druhý, všeobecně známý případ, se týká podpory zemědělství. Velice silná **ochrana vnitřního trhu zemědělských výrobků** a vlastně celého zemědělského sektoru je podstatným rysem společné zemědělské politiky. Její součástí jsou exportní dotace sloužící podpoře vývozu v důsledku toho, že ceny zemědělských výrobků na trzích Unie jsou vyšší než světové ceny. Proto také preferenční obchodní dohody, které Unie uzavírá s třetími zeměmi, a to včetně dohod s přidruženými zeměmi střední a východní Evropy, liberalizují velice vstřícně obchod s průmyslovými výrobky, ale nikoli však obchod se zemědělskou produkcí.

Opatření na ochranu obchodu se týká jednak dumpingu neboli cenového podbízení, jednak subvencovaného vývozu. Rámec a procedura opatření na ochranu proti nečestným obchodním praktikám jsou dány mimo EU, a to **protidumpingovým kodexem** přijatým GATT/WTO, podle něhož Komise postupuje. Ta také iniciuje zahájení protidumpingového řízení, a to buď na základě stížnosti výrobců určitého odvětví, kteří se cítí být poškozeni, nebo na základě vlastního rozhodnutí. Ochranná opatření mají za následek, že dovážené zboží ztrácí na trzích Unie svou konkurenceschopnost. Opatření na ochranu trhů Unie před dovozci používajícími nečestné praktiky, se uplatňují zásadně vůči subjektům z nečlenských zemí. Podrobněji viz. kap. 3 část II.

Součástí SOP je také rozhodnutí o způsobu, jakým je disponováno s vybranými cly. Cla se uvalují na zboží dovážená do zemí Unie z třetích zemí, avšak země, v níž zahraniční výrobek poprvé překročí vnější hranice Unie, nemusí být, a většinou také není, adresátem dovozu (např. Nizozemí). Bylo proto rozhodnuto, že členská země, přes jejíž hranice se zahraniční výrobek dostal na teritorium EU, si ponechá ke krytí nákladů své celní správy 10 % výnosu cel, přičemž v r. 1999 bylo rozhodnuto zvýšit tento podíl na 25 %. Většina celních příjmů směřuje do společného rozpočtu EU. Cla tvoří jeden z tzv. **vlastních zdrojů evropského rozpočtu** a jsou odváděna automaticky. Vzhledem k tomu, že zhruba dvě třetiny obchodu zemí EU se odehrává mezi nimi navzájem a také proto, že v mezinárodním obchodě se celní sazby postupně snižují, představuje výnos z cel klesající příjmovou položku rozpočtu EU.

Co se týče pravomocí, které zůstávají v rukou členských zemí s ohledem na to, že provádění SOP bylo delegováno do rukou Rady a Komise, tak především každá členská země vstupuje do obchodních vztahů s třetími zeměmi samostatně: může s nimi uzavírat dohody o hospodářské, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci, jejichž znění však nesmí být v rozporu se zásadami SOP. Po dlouhou dobu existovala možnost, po konzultacích s Komisí, uzavřít dohodu o **dobrovolném omezení dovozu** z třetí země (viz. podkap. 3.3.1 část II.), jež mohla vyústit ve stanovení **dovozní kvóty**. Tato možnost však byla po Uruguayském kole jednání GATT úplně zrušena, s výjimkou oboustranné dohody. Dále zůstávají v kompetenci členského státu známé **dohody o zamezení dvojího zdanění** a **dohody o podpoře a ochraně investic**, pokud neexistuje dohoda platná pro celou Unii. V neposlední řadě zůstává také provádění **proexportní politiky**, která ovšem musí být v souladu s pravidly Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), a nesmí porušovat pravidla Unie na ochranu hospodářské soutěže, což se týká zvláště **poskytování státní podpory**. Každopádně členské státy nemohou sjednávat žádné mezinárodní smlouvy bez souhlasu Společenství. Smlouvy uzavřené novými členy ES před jejich vstupem musí být neprodleně vypovězeny nebo změněny tak, aby byly slučitelné se Smlouvou o ES.

Členské státy obvykle integrují základní právní úpravu SOP do své ústavy. SOP v Ústavě ČR viz. příloha č. 2.

2.4 Pravomoci orgánů Společenství

Komisi náleží tyto činnosti:

- návrhy k provádění společné obchodní politiky,
- doporučení na sjednání mezinárodních smluv,
- vyjednávání o smlouvách, informace a konzultace,
- dialog s nevládními organizacemi a podnikatelskou sférou.

Rada plní tyto úkoly:

- zmocnění Komise k vyjednávání smluv a stanovení mandátu,
- rozhodnutí na základě návrhů Komise,
- uzavření smluv po konzultaci s Evropským parlamentem.

Evropský parlament:

- podává informace a konzultuje,
- uděluje souhlas se sjednáním určitých smluv přesahujících rámec SOP.

Rozhoduje se **kvalifikovanou většinou**, výjimka nastává tehdy, jedná-li se o jednomyslné rozhodování u smluv, kde jednomyslnost vyžaduje přijetí vnitřních pravidel nebo pravidla přijata nebyla, a prostou většinou při zavádění konečných antidumpingových a vyrovnávacích opatření.

3. NÁSTROJE SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY

Všechny nástroje SOP v podstatě vycházejí z **pravidel WTO**, resp. Uruguayského kola GATT, kdy je užití těchto nástrojů ošetřeno zvláštními ustanoveními v obchodních dohodách.

3.1 Opatření ovlivňující dovoz

3.1.1 Cla

01. 01. 1994 vstoupil v platnost **Celní zákoník**, který je prováděn jednotlivými celními orgány členských států podle:

- Nařízení Rady č. 2913/92 ze dne 12. 10. 1992, kterým se vydává celní zákoník Společenství ve znění pozdějších úprav,
- Nařízení Komise č. 2454/93 ze 02.07.1993, obsahující ustanovení k provádění nařízení Rady č. 2913/92 zavádějící Celní zákoník Společenství ve znění pozdějších úprav.

Celní zákoník platí jednotně na celém teritoriu Společenství pro vývoz a dovoz zboží. „**Zboží Společenství**“ je buď zboží původem ve Společenství anebo dovezené zboží, které získalo tento status propuštěním do volného oběhu. Ve výjimečném případě může dojít ke kombinaci obou způsobů tak, že polotovary je vyvezen ze Společenství do třetí země, která ho využije k výrobě finální komodity a ta je pak dovezena do Společenství.

Zboží, které vstupuje nebo vystupuje ze Společenství, může být určeno:

- do celního režimu,
- k propuštění do svobodné celní zóny, tj. části celního území ES, která je oddělená od ostatního celního území tak, že zboží tam se nacházející má výjimku po dobu uskladnění anebo aktivního zušlechťovacího styku na tomto místě; takových zón existuje 31 v přilehlých oblastech umístěných v námořních přístavech,
- na letištích a na ostrovech,

- k propuštění do svobodného celního skladu, kterým se rozumí místo stanovené státem pod celní kontrolou, kde může být zboží uskladněno a přitom ještě neprocleno, ani zpracováváno,
- k reexportu z teritoria Společenství,
- ke zničení,
- k propadnutí, čímž se rozumí přenechání zboží ve prospěch státu; v ČR dle §233 Celního zákona platí: „dotyčný celní úřad povolí takové přenechání (zničení) za podmínky, že budou zachovány předpisy o ochraně životního prostředí a že tím nevzniknou státu žádné náklady, kromě nákladů souvisejících s jeho prodejem“.

Celními režimy se rozumí:

- propuštění do volného oběhu,
- transit,
- vývoz,
- skladování v celním skladu,
- aktivní zušlechťovací styk: dočasné bezcelní vpuštění výrobku do ES za účelem jeho dokončení a následného reexportu,
- přepracování pod celním dohledem,
- dočasné použití,
- pasivní zušlechťovací styk: výrobek je dočasně vyvezen z ES do třetí země, a při reimportu není původní část výrobku proclena.

K zahájení celního řízení je nutný **Jednotný správní dokument** (Single Administrative Document/SAD), což je písemné celní prohlášení, jež se používá při aplikaci obvyklých „základních procedur“, tj. vždy, kdy je zboží předloženo celnímu úřadu.

Celní předpisy obsahují také **ustanovení o tzv. zjednodušených postupech**, čímž může být např. neúplné celní prohlášení, obchodní nebo administrativní doklad a zejména pak místní urychlené řízení. Vzhledem ke komputelizaci procedur celního řízení se však zřejmě nejrychlejším a nejoblíbenějším způsobem stane „počítačová“ deklarace, při které nemusejí být předkládány průvodní dokumenty, ale musejí být pouze uschovány pro konzultaci s celními orgány. Nový komputerizovaný tranzitní systém byl zaveden

k 01.07.2001 a je platný pro smluvní strany **Úmluvy o společném tranzitu**, tj. členské státy a státy ESVO.

Další legislativní návrhy na modernizaci celní legislativy přijala koncem r. 2005 Komise. V první řadě by mělo jít o zjednodušení administrativních postupů při celním odbavování a bezpečnostních kontrolách zboží. Papírové dokumenty by měly do r. 2012 plně nahradit elektronické formuláře. Druhý soubor opatření směřuje k zavedení **elektronických celních systémů** kompatibilních se systémy ostatních zemí v EU. Jeho smyslem je zavést jednotný systém analýzy rizik a zlepšit výměnu informací mezi úřady kontrolujícími zboží na hranicích Unie. Vedle toho má být zřízen **centralizovaný zúčtovací systém**, který má napomoci ke zjednodušení administrativy spojené s dovozem a vývozem.

Komise odhaduje, že firmy by mohly od r. 2010 ušetřit zhruba 2,5 miliardy EUR ročně. Trh Evropské unie by podle odhadů měl následkem reformy zvýšit svůj objem o 50 miliard EUR. Samotné reformy si však na druhé straně vyžádají ročně 80 až 100 milionů.

Společenství používá dvoje různá pravidla původu: nepreferenční a preferenční. **Nepreferenční pravidla původu** jsou obsažena v Celním zákoníku Společenství a prováděcím nařízení Komise a týkají se nepreferenčních nástrojů obchodní politiky, jako jsou celní a ochranná opatření.

Preferenční pravidla původu jsou nedílnou součástí každé dohody o volném obchodu nebo smlouvy o celní unii. V praxi se proces vytváření a následně uplatňování oblasti volného obchodu projevuje formou poskytování preferenčního snížení cla, a to až na „bez cla“, při dovozu zboží, které pochází ze smluvních stran těchto dohod. V některých případech může být poskytování preferencí omezeno pouze na určité množství zboží formou preferenčních celních kvót, viz. známý případ současnosti EU versus Čína, kdy EU uvalila kvóty na dovoz textilu z Číny. Preferenční kvóta je určena jen pro zboží pocházející ze země nebo skupiny zemí, s níž má EU dohodu o volném obchodu.

Jedním z aspektů preferenčních pravidel původu je fakt, že vstupy od partnerů ze zemí ES a od ostatních partnerů jsou považovány ve vzájemném obchodu za původní materiály, přičemž taková celní preference může být buď jednostranná anebo oboustranná, tj. nerekiproční anebo reciproční.

Příkladem **jednostranné preference** jsou známé **Loméské úmluvy**² mezi ES a rozvojovými zeměmi ACP. Podstatou vztahu ES k zemím ACP, které jsou vesměs jejich

² Dlouho používaný výraz pro tyto dohody, který stále přetrvává, je „úmluvy z Lomé“. Avšak správný název je „úmluvy o volném obchodu mezi Evropskou unií a rozvojovými zeměmi ACP“.

bývalými koloniemi, je liberalizace dovozu jejich produkce do ES, tedy určitá forma pomoci.

Další jednostranné preference se uplatňují také mezi ES, zeměmi ESVO, Bulharskem, Rumunskem a Tureckem. **Dvoustranné preference** platí na základě **Úmluvy Cotonou** mezi ES, v rámci EHP, mezi zámořskými zeměmi a územími EU a rozvojovými zeměmi, a na základě příslušných Euro-středozemních dohod mezi EU a zeměmi Maghrebu.

Nejdůležitější preferenční a nepreferenční zacházení blíže viz. kap. 5 část II.

Nejviditelnějším projevem SOP Unie je **Společný celní sazebník** (nař. 2658/87 ve znění nař. 480/97, ÚL L 1997, 75/1), viz. také kap. 2 část II. Sazebník má tyto skladebné prvky:

- **Harmonizovaný systém označování zboží** podle Úmluvy ze 14.07.1987 o harmonizovaném systému označování a kodifikaci výrobků (schváleno rozhodnutím 87/369 Rady, ÚL L 1987, 198), přičemž v r. 1983 byla přijata Konvence o harmonizovaném systému označování a kódování zboží, a to Radou celní spolupráce, což je mezinárodní organizace OSN. ES pak přistoupilo se svými členskými státy společně s dalšími 25 zeměmi;
- **kombinovaná nomenklatura**, jejímž cílem je sjednotit nomenklatury celního sazebníku a zahraničně obchodních statistik, které jsou předepsané za účelem dovozních deklarací o dováženém zboží. Rozděluje zboží do 21 tříd a 97 kapitol. Každá kapitola je hierarchicky označena čtyřmístným číslem a jednotlivé položky jsou označeny osmimístným kódem, což celkem tvoří soubor více než 10 000 položek;
- zvláštní předpisy Společenství např. o celních kvótách, celních preferencích, všeobecném systému celních preferencí pro rozvojové země, antidumpingových clech, tzv. zemědělských dávkách, standardních dovozních hodnotách pro ovoce a zeleninu, minimálních cenách, dovozních zákazech, dovozních omezeních, dovozním dohledu, vývozních refundacích;
- celní sazby obsaženy v kombinované nomenklatuře.

Na základě Nařízení Rady č. 2658/87 ze dne 23. 07. 1987 o sazbách a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku ve znění pozdějších úprav je vydáván také **Integrovaný sazebník Společenství**, tzv. TARIC. Obsahové tabulky TARICu viz. příloha

č. 3. Od Společného celního sazebníku se liší tím, že pro každou jednotlivou podpoložku kombinované nomenklatury uvádí vedle smluvních sazeb veškeré další druhy celních sazeb a veškerá platná opatření vztahující se k dovozu a vývozu zboží. TARIC sice není právní předpis, ale pro účely celní deklarace a ve statistikách musí být jeho kódy použity. Obsahuje nejkompletnější databázi o:

- suspenzi cel, tj. případech, kdy došlo k plnému odbourání cel,
- celních kvótách,
- celních preferencích,
- snížení cel v rámci Všeobecného systému preferencí pro rozvojové země (GSP),
- antidumpingových a vyrovnávacích clech: viz. také podkap. 3.1.3 část II.,
- vyrovnávacích poplatcích,
- zemědělských komponentech,
- jednotkových cenách,
- standardních dovozních hodnotách,
- referenčních a minimálních cenách,
- zákazech, omezeních a sledování dovozu,
- zákazech, omezeních a sledování vývozu a
- vývozních subvencích., viz. podkap. 3.3.2 část II.

Podstatné je, že za průměrnou a klesající celní sazbou se skrývají velké rozdíly mezi skupinami výrobků. Je to dáno snahou Unie ochránit určitá odvětví před zahraniční konkurencí nebo naopak podpořit dovoz produktů, o které má Unie zájem jako o vstupy nezbytné pro rozvoj výroby. Proto se bez cla dostávají na trhy Unie suroviny a polotovary (např. stavební materiál, papír), ale také zařízení pro zemědělství a zdravotnictví, a podle dohody o informačních technologiích odstranila Unie do roku 2000 cla u většiny počítačů a telekomunikačního zařízení. Naproti tomu jiný přístup je u tzv. **citlivých výrobků**, u nichž celní sazby jsou vyšší anebo dokonce existují **dovozní kvóty**. Jde o produkci těch odvětví v zemích Unie, v nichž existují přebytečné a nevyužité kapacity a kde by neomezený dovoz dále prohloubil strukturální odvětvovou krizi (výroba oceli, lodí, konfekce, obuvi a také automobilů, a v neposlední řadě také textil). Nejvyšší celní sazby jsou u zemědělských výrobků. Podle požadavků **Uruguayského kola** GATT (1996)

musela však Unie odstranit tzv. pohyblivé vyrovnávací dávky u dovozu zemědělských výrobků a nahradit je clem. Unie se také zavázala, že do r. 2000 sníží zemědělská cla o jednu třetinu. Toto bylo učiněno na nátlak WTO, kde měly v této souvislosti silný hlas mimo jiné i USA, viz. podkap. 6.2 část II.

3.1.2 Ochranná opatření

Ochranné opatření, neboli safeguard measure, může být uplatněno, pokud prudce roste dovoz některých výrobků do Unie, v poslední době tomu tak bylo u dovozu textilních výrobků, jejichž majoritním dovozcem je Čína. Problémem ale stále zůstává, že WTO, ve snaze podporovat co nejširší volný oběh zboží, tato opatření, stejně jako jakákoliv jiná, povoluje jen neochotně, a v rámci nejvyšší nutnosti.

Ochranné opatření spočívá buď v omezení doby platnosti dovozních dokumentů anebo v restrikci dovozů na základě stanovených podmínek a kvót. Nezbytnou podmínkou je předpoklad, že dovozy jsou uskutečňovány v takových zvýšených množstvích a za takových cenových podmínek, že to působí vážnou újmu výrobcům Společenství obdobných výrobků. Pro stanovení kvót platí zásada, že jejich množstevní limit nesmí klesnout pod roční průměr dovozu v průběhu tří předcházejících let.

Ochranná opatření mohou zavést také **dohlížecí režim** a to buď zpětný, neboli retrospective surveillance, anebo předběžný, neboli prior surveillance. Ten je uplatňován na dovozy v případě, že trendy těchto dovozů již mohou značit možnou újmu domácím výrobcům. Jde o jakýsi monitorovací systém.

Opatření jsou přijímána na základě:

- **nařízení Rady č. 3285/1994 o společných pravidlech dovozu ze třetích zemí ve znění pozdějších úprav:** týká se všech výrobků s výjimkou textilních, na které se vztahuje nařízení Rady č. 517/1994 a některých dalších výrobků, které mají původ v zemích, na které se vztahuje nařízení č. 519/1994,
- **nařízení Rady č. 519/1994 o společných pravidlech dovozu ze třetích zemí ve znění pozdějších úprav:** týká se pouze některých třetích států, které mají netržní ekonomiku a nejsou členy WTO a všech výrobků s výjimkou textilních, na které se vztahuje nařízení Rady 517/1994,
- **nařízení Rady (ES) č. 427/2003 o přechodném ochranném mechanismu pro určité výrobky pocházející z Čínské lidové republiky stanovující specifický**

režim pro dovozy výrobků původem z Číny platný od jejího vstupu do WTO a upravující postupy pro přijetí ochranných opatření pro období do 11.12.2013.

V současné době jsou podle prvních dvou výše uvedených nařízení účinná např. tato opatření:³

- **ochranné opatření proti dovozu konzervovaného citrusového ovoce**, mající formu celních kvót (z celkové kvóty je s ohledem na význam vyčleněna kvóta pro dovozy z Číny). (Účinné nejpozději do 8.11.2007.);
- **ochranné opatření proti dovozu lososa chovaného pro hospodářské účely** ve formě celní kvóty v kombinaci s minimální dovozní cenou. (Účinné od 6. 2. 2005 do 13. 8. 2008.)

Podle třetího nařízení nebylo od 01.01.2005 v platnosti žádné opatření.

Dovoz zemědělských výrobků je v EU mimoto specificky regulován zejména nařízením pro organizaci zemědělského trhu nebo přijímáním zvláštních ochranných opatření (special safeguards/SSG) dle Dohody WTO o zemědělství.

3.1.3 Antidumpingová opatření

Antidumpingová politika nepochází z vlastní politiky EU, ale je povolena podle **čl. VI Dohody o založení GATT**. Umožňuje omezit dovoz zboží v případě, že jeho výrobce ho nabízí za cenu nižší než je "normální" cena na jeho domácím trhu, nebo je-li vývoz dotován. Ochranné opatření se provádí uvalením cla vyrovnávajícím rozdíl mezi exportní cenou a "normální cenou", tj. jsou uvalena tzv. **vyrovnávací cla**. Podle pravidel GATT je takový postup přípustný, pokud dumpingový vývoz "způsobuje nebo hrozí způsobit materiální škodu určitému odvětví", nebo když se "vážně zpomaluje vznik domácího odvětví". Opatření musí být oznámeno WTO. EU sahá k antidumpingovým opatřením nejčastěji mezi jejími členy, v posledních letech šlo ročně zhruba o 100 případů. Nejčastějším iniciátorem je v Unii chemický průmysl, elektronika, výroba oceli, automobilů, kopírek a tiskáren, textilních výrobků aj. Ve většině případů mířila tato

³ Zdroj: *Společná obchodní politika Evropské Unie, Právní rámec obchodování členských států Evropské unie*, 2005, s. 25

ochranná opatření proti japonskému a jihokorejskému vývozu. Je nesporné, že řízení, které na základě stížnosti sdružení podnikatelů určitého odvětví v Unii vede Komise (nutno přitom prokázat, že dochází k ohrožení produkce a zaměstnanosti nejen v jedné členské zemi), se velice často koná pod tlakem lobbistických skupin.

Antidumpingovému řízení vždy předchází oznámení v Úředním Věstníku EU. Průzkum situace musí provést Komise nejdéle do 15ti měsíců od jeho zahájení a konečné rozhodnutí je na Radě, která, v případě, že se škodlivý dumping prokáže, může uvalit antidumpingové (vyrovnávací) clo, a to na návrh Komise a po poradě s **Poradním výborem pro antidumping**. V případě prokázání škodlivého dumpingu může nastat i druhý případ, kdy Komise přijme takové závazky, jejichž cílem je škodlivý dumping odstranit. Antidumpingová cla nebo závazky mohou být Komisí zcela anebo zčásti přezkoumány v rámci zvláštního řízení (review). Dospěje-li k výsledku, že k dumpingu již nedochází, může antidumpingové clo změnit anebo zrušit.

K zániku antidumpingového cla nebo závazku dochází zpravidla po uplynutí 5ti let od uplynutí účinnosti.

Ve sporech, které iniciovaly třetí země, rozhoduje **Orgán pro řešení sporů**, „OŘS“. Ten může antidumpingová opatření přijatá zeměmi ES, která byla třetí zemí či skupinou třetích zemí napadnuta, zrušit nebo pozměnit, anebo mohou být přijata jiná zvláštní opatření v souladem s právním výkladem rozhodnutí. Aby nedocházelo ke zpětnému vymáhání, je stanoveno, že rozhodnutí OŘS platí pouze pro budoucí případy.

I když panuje představa o značném rozšíření těchto ochranných opatření v Unii, není tomu tak: v polovině 90. let se dotkla pouze 0,46 % dovozu směřujícího do Unie a po r. 200 jejich počet nadále klesal. Také vůči přidruženým zemím střední a východní Evropy, včetně ČR, nebyla tato opatření často použita (v případě ČR se týkala zejména ocelářských výrobků).

Antidumpingová opatření nicméně přesto již upravuje i evropská legislativa, klíčové je **nařízení Rady č. 384/96 o ochraně před dumpingovými dovozy z nečlenských států ES** ve znění pozdějších úprav, které platí pro zemědělské a průmyslové výrobky, a je aplikovatelné jak na dovozy z členských, tak i nečlenských států WTO. Pro členy EHP se uplatňuje jen v sektorech, které nepodléhají unijním pravidlům hospodářské soutěže. Speciální pravidla jsou stanovena pro přechodové ekonomiky, to je pro tyto země:⁴

⁴ Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, *Společná obchodní politika Evropské Unie - Právní rámec obchodování členských států Evropské unie s třetími (nečlenskými) zeměmi*, únor 2005, str. 25

- Albánie,
- Arménie,
- Ázerbajdžán,
- Bělorusko,
- Čína,
- Gruzie,
- Kazachstán,
- Kyrgychstán,
- Moldávie,
- Mongolsko,
- Severní Korea,
- Tádžikistán,
- Turkmenistán,
- Ukrajina,
- Uzbekistán,
- Vietnam.

Vývozci z těchto zemí mohou pro účely konkrétního antidumpingového šetření individuálně požádat o přiznání statutu tržní ekonomiky. O tento statut, a to pro účely antidumpingových řízení, usilují Ukrajina, Čína, Vietnam, Kazachstán a Mongolsko, ale žádná z těchto zemí zatím nesplnila kritéria pro jeho udělení.

3.1.4 Antisubvenční opatření

Opatření na ochranu před dovozy subvencovaných výrobků jsou přijímána na základě **nařízení Rady č. 2026/97 na ochranu před subvencovanými dovozy ze zemí, které nejsou členy ES** ve znění pozdějších předpisů. Obchodně politickým nástrojem k nápravě škodlivého účinku dovozů výrobků, které jsou jakkoli subvencované v zemi původu nebo vývozu, jsou **vyrovnávací opatření** (countervailing measures). **Antisubvenční řízení** probíhá podobně jako antidumpingové a tedy opět bývá přijato vyrovnávací clo. Stejně tak dalším řešením může být opět přijetí závazku státu, z něhož zboží pochází nebo je vyváženo, že subvence zruší anebo omezí.

3.2 Opatření ovlivňující dovoz i vývoz

3.2.1 Kvóty

Kvóty, tj. dovozní a vývozní **kvantitativní omezení** pohybu zboží, jsou v rámci jednotného vnitřního trhu ES zapovězena dle **čl. 28 Smlouvy o ES**. Právo ES navazuje na zákazy a omezení kvót dle mezinárodního smluvního práva, jež se v Evropě zavedlo

v poválečném období zejména v rámci OECD. V rámci ES byla kvantitativní omezení odstraněna do r. 1962 a ve vztahu k novým členským státům, resp. dalším evropským státům, se tak stalo na základě obchodních smluv nebo smluv o přidružení třetích států, případně přístupových smluv.

Výjimky ze zákazu dovozních a vývozních omezení umožňují členským státům zavést kvantitativní omezení kvůli ochraně důležitých veřejných zájmů, např. kvůli:

- **ochraně života a zdraví lidí, zvířat a rostlin:** např. omezení vývozu léčiv; viz.:
  - čl. 28 až 30 Smlouvy o ES,
  - rozhodnutí ESD ve věci Komise v. Německo – zákon o čistotě piva (178/84),
  - rozhodnutí ESD ve věci Rewe-Zentral AG (Cassis de Dijon) (120/78),
  - rozhodnutí ESD ve věci Gocken GmbH a G. Kritzinger v. USL Centro-Sud a Provincia autonoma di Bolzano – zákaz těstovin z měkké pšenice (407/85);
- **ochraně národních kulturních statků:** např. zákaz vývozu starožitných mincí; viz.:
  - čl. 28 až 30 Smlouvy o ES,
  - rozhodnutí ESD ve věci Komise v. Itálie (7/68);
- **ochraně veřejné mravnosti, pořádku a bezpečnosti:** např. zákaz dovozu pornografie, omezení vývozu paliv; viz.:
  - čl. 28 až 30 a čl. 296 Smlouvy o ES,
  - rozhodnutí ESD ve věci Henn a Darby (34/79),
  - rozhodnutí ESD ve věci Campus Ol (72/83).

Opatření s rovnocenným účinkem jako kvantitativní omezení dovozu či vývozu jsou členským státům i ES samotným taktéž zapovězena. Za „**opatření s rovnocenným účinkem**“ se podle judikatury ESD považují taková opatření členských států, která jsou způsobilá skutečně nebo potencionálně omezit obchod se zbožím mezi členskými státy. Toto „pravidlo“ se v evropském právu nazývá „**Dassonvillská definice**“, jež vznikla díky rozhodnutí ESD ve věci Procureur du Roi v. Dassonville (8/74).

Zajímavé je, že za takové opatření může být považována i nečinnost členského státu proti omezením ze strany fyzických nebo právnických osob.

Naopak se za taková opatření nepovažují nezbytná vnitrostátní opatření sledující např. ochranu spotřebitele, životního prostředí a hospodářské soutěže, pokud se stejně uplatňují na domácí i dovážené zboží a jsou přiměřená a nezbytná vzhledem ke sledovanému cíli. Nejznámějším a precedentním případem je „**Cassis de Dijon**“ z konce 70.let (rozhodnutí ESD Rewe-Zentral AG v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein, 120/78), kdy předmětem sporu byl německý právní předpis, stanovující min. obsah alkoholu likéru na 25 %. Francouzský likér, „cassis“, měl však 19 %, čímž byl vyloučen z německého trhu. ESD vydal ke svému rozhodnutí dodatek: „Překážky pohybu zboží uvnitř Společenství, vyplývající z nesouladu mezi právními předpisy jednotlivých států týkajících se uvádění daných výrobků na trh, jsou akceptovatelné do té míry, v jaké tyto předpisy mohou být uznány za nezbytné pro uspokojení kategorických požadavků týkajících se zejména účinnosti fiskálního dozoru, ochrany zdraví obyvatelstva, poctivosti obchodních transakcí a ochrany spotřebitele.“ Tento závěr se stal známý jako „**první princip Cassis**“. Pro samotné rozhodnutí byl ale důležitý ten fakt, že aby bylo dosaženo požadovaných cílů, tj. ochrany zdraví obyvatelstva, ochrany spotřebitele a poctivosti obchodních transakcí, nebylo nutné vyloučení výrobku z trhu. Vznikl tak „**druhý princip Cassis**“, který říká, že nesmí být bráněno tomu, aby zboží vyrobené a komercializované v souladu s právem v jednom smluvním státě mohlo být uvedeno na trh jiného smluvního státu.

Aplikace kvót se dnes řídí třemi nařízeními:

- **nařízení 3285/94** (ÚL L 1994, 349, 1) o **dovozech ze zemí s tržním hospodářstvím**, stanovující zásadu volného importu. Nařízení upravuje uvolnění dovozu ve prospěch výrobků a zemí vyjmenovaných v jeho přílohách, dále řadu preventivních opatření proti nebezpečím, jež toto uvolnění může vyvolat, zejména: informační a konzultační řízení Společenství, vyšetřování Společenství, dozor nad dovozy a ochranná opatření;
- **nařízení 1921/94** (ÚL L 1994, 198, 1) pro dovozy ze státně plánovaných ekonomik, týkající se bývalých zemí SSSR, včetně Litvy, Mongolska, Vietnamu a Severní Koreje;
- **nařízení 3289/94** (ÚL L 1994, 349, 5) upravující dovoz textilu, pokud není upraven bilaterálními vnějšími smlouvami se třetími zeměmi.

Kromě kvantitativních kvót existují také **kvóty celní**, neboli tarifní, což jsou

celně-množstevní limity, které určují snížená nebo nulová cla na výrobky při dovozu. Nejedná se tedy o kvantitativní omezení, protože takové kvóty nebrání dovozu zboží, pokud je kvóta překročena. Po překročení takové kvóty je pouze nutno zaplatit standardní celní sazbu. Naopak kvantitativní kvóta určuje limit na množství zboží, po jehož vyčerpání je další dovoz vyloučen.

Z toho plyne, že **národní kvóty** jsou vždy kvóty kvantitativní, protože členské státy samy nemohou měnit cla, jež jsou jednotně stanovena sazebníkem. Naopak **kvóty Společenství** mohou být i tarifní, přičemž jejich základem jsou buď vnější smlouvy anebo ochranné klauzule, které dovolují importní restrikce zboží liberalizovaného uvnitř.

Co se týče národních kvót, jsou dnes již spíše výjimkou. Po vstupu v platnost Smlouvy o ES vstoupila v platnost také nová importní nařízení, která nedovolují ochranné klauzule ve smlouvách mezi členskými státy a třetími státy, což byl hlavní zdroj národních kvót.

System kvót v obchodě s třetími zeměmi Unie postupně opouští, protože takové překážky narušují zásadu volného pohybu zboží, ale přesto musejí být uplatňovány výjimky u zemědělských a citlivých výrobků, tj. u textilu, konfekce, výrobků z oceli a železa aj. Dlouhodobě se praktikují kvóty u dovozu textilu a konfekce, hlavně z rozvojových zemí, přičemž tyto kvóty byly do konce r. 2005 zrušeny v návaznosti na závěry **Uruguayského kola GATT**, kde byly celkově přijaty závazky na snížení kvót. Značně jsou kvóty rozšířeny v obchodě se zeměmi, které nejsou členy WTO. To se vztahuje na dovozy ocelářských výrobků z Ruska, Ukrajiny a Uzbekistánu a dříve také textilních a jiných výrobků z Číny. Čína vstoupila dne 11.12. 2001 do WTO, což bývá obvykle důvod pro odbourání či eliminaci těchto omezení. To, že ale došlo v souvislosti s Čínou k odbourání těchto opatření, vzbuzuje velkou nevoli. System kvót používala Unie v počátku také v obchodě s přidruženými zeměmi střední a východní Evropy.

3.3 Opatření ovlivňující vývoz

3.3.1 Dobrovolná exportní omezení

Tato omezení, pro která se také používá anglická zkratka „VER“ z původního „Voluntary Export Restriction“, představují dohodu mezi vyvážející a dovážející zemí, podle níž se vývozce "dobrovolně" zaváže, že nepřekročí limitované množství výrobků určených do země dovozce. Nejznámější je případ o omezení vývozu japonských

automobilů na trhy Unie (1991). Limit byl každoročně určován podle situace na trhu s tím, že dovozy nesmí překročit dvě třetiny přírůstku poptávky na trhu automobilů EU. Dohoda vypršela v r. 1999 a nebyla obnovena. Další dohody uzavřené s Japonskem se týkaly videorekordérů, některých typů nákladních automobilů aj.

Tato omezení ale jsou stále méně povolována, protože WTO tlačí na jejich odbourávání. V rámci Uruguayského kola GATT (1996) byl přijat zákaz používání těchto omezení s výjimkou shody při oboustranné dohodě.

3.3.2 Subvence vývozu a aktuální stav

Konference ministrů členských zemí WTO na svém zasedání 13. - 18. 12. 2005 v Hongkongu přinesla pokrok v oblasti vývozní soutěže. Došlo k dohodě o zrušení všech forem subvencování vývozu do konce r. 2013, přičemž podstatná část těchto podpor má být odstraněna již do konce r. 2010.

Z pohledu EU je podstatné, že v závazných pravidlech, která by měla být dojednána do 30. dubna 2006, budou ošetřeny i všechny formy subvence vývozu států mimo Unii, budou stanovena pravidla pro poskytování potravinové pomoci, vývozních úvěrů a podpor pro státní podniky. Rozvojové země mají pro uplatňování subvencí výjimku do r. 2018.

Bylo také odsouhlaseno poskytnutí bezbariérového přístupu na trhy vyspělých zemí a rozvojových zemí (které k tomu mají předpoklady) pro zboží pocházející z nejméně rozvinutých zemí. Přijal se závazek, že všechny vyspělé země a některé rozvojové země umožní bezcelní a bezkvótový přístup na své trhy pro zboží pocházející z nejméně rozvinutých zemí, a to od r. 2008. Tento přístup se bude týkat 97 % všech jejich výrobků. V rámci zbývajících 3 % si vyspělé země stanoví své citlivé výrobky, které budou z tohoto procesu vyjmuty.

Ze závěrů konference lze vyvodit, že v letošním roce nedojde u subvenčních podpor v ČR k žádným změnám, a přesto, že bylo dohodnuto konečné datum zrušení vývozních subvencí, nebylo ještě dohodnuto, od kdy začne platit jejich snižování.⁵

⁵ Zdroj: Ministerstvo zemědělství (MZe) 12.01.2006

3.4 Opatření ovlivňující výrobu a obchod

3.4.1 Subvence a státní pomoc

Právo ES omezuje poskytování podpory z veřejných prostředků členských států jednotlivým hospodářským subjektům, tj. soutěžitelům (podnikům), nebo i celým hospodářským odvětvím z toho důvodu, že tak může opět docházet k narušování hospodářské soutěže.

Právo ES hodnotí **státní podpory** jako neslučitelné nebo částečně neslučitelné s jednotným vnitřním trhem, pokud narušují nebo potencionálně ohrožují volný pohyb zboží a služeb mezi členskými státy. Proto, pokud nejsou splněny materiální a procedurální předpoklady práva ES, jsou veškeré právní úkony členských států, které zakládají státní podporu, protiprávní, a tudíž od počátku neplatné.

Státní podporou se dle **čl. 87 Smlouvy o ES** rozumí jakákoli opatření založená právem anebo praxí členských států, která poskytují zvláštní výhodu vybranému podniku nebo hospodářskému odvětví. Podpory jednotlivců, tj. např. sponzorské dary, však nejsou státními podporami.

Státní podpory se poskytují zejména formou:

- **dotací:** tj. peněžních prostředků na vyrovnání finanční rovnováhy podniku, orgánu nebo organizace, a to bez určení účelu použití,
- **subvencí:** tj. peněžních prostředků na vyrovnání finanční rovnováhy, ale s určením účelu použití,
- zvýhodněným poskytnutím výrobních prostředků,
- zvýhodněnými dodávkami zboží a služeb: vztahuje se i na dodávky energie,
- úlevami na daních, poplatcích či odvodech na sociálním zabezpečení,
- zvýhodněným úvěrováním.

Nerozhoduje, jaký státní subjekt podporu poskytl, podpora může pocházet ze státních fondů nebo institucí, z obchodních společností ovládaných státem, z územní samosprávy apod. Proto se často užívá i název „veřejné podpory“. Zodpovědný je vždy členský stát sám.

Výjimky jsou podle Smlouvy o ES přípustné pouze v případě, kdy jsou podpory poskytnuty podnikům postiženým přírodními katastrofami a v případě, kdy se jedná o sociální podpory jednotlivcům. Další podpory může Komise po zvážení povolit pouze pokud by taková podpora sledovala důležitý hospodářský zájem. K takovému povolení již došlo u těchto typů podpor:

- pro rozvoj zaostávajících oblastí ES: častý je případ, který se týká **euroregionů**, tj. příhraničních oblastí, kde je snaha rozvinout spolupráci mezi sousedícími členskými státy,
- pro rozvoj oblastí s vysokou nezaměstnaností,
- pro rozvoj činností prováděných ve společném evropském zájmu,
- pro překonání závažných hospodářských obtíží členského státu,
- pro rozvoj vybraných oblastí nebo odvětví: zvláště zemědělství a rybolov dle **čl. 36** a doprava dle **čl. 37 Smlouvy o ES**,
- pro rozvoj kultury.

Tento okruh státních podpor, jež lze povolit, může být rozšířen rozhodnutím Rady, ale konečné rozhodnutí (posuzování případ od případu) je na Komisi. Ta také vydává hodnocení záměrů podpor ve **sděleních Komise**.

Řízení o státních podporách ale není zahájeno na popud Komise, nýbrž na popud příslušného členského státu.

Politika státních podpor je zpřístupněna prostřednictvím sdělení, stanovisek, nezávaznými směrnici anebo pravidelnými hodnotícími zprávami.

Pro zjednodušení je zavedeno **pravidlo „de minimis“**, které osvobozuje od povinnosti žádat povolení podpory zanedbatelného rozsahu, který byl stanoven na limit 15 % agregovaného tržního podílu. Tento limit může být překročen nanejvýš o 2 % ve dvou po sobě následujících letech. Viz.:

- **oznámení Komise o dohodách menšího významu, které podstatně neomezují soutěž**, Úřední věstník 20001 C 368,
- **pravidla o vertikálních omezeních**, Úřední věstník, 2000 C 291: „vertikální“ znamená takový, který se týká tržních subjektů, které na trhu nejsou na stejné úrovni, tj. nesoutěží spolu, tj. např. stát a podnik.

Další zjednodušení přináší možnost hromadného povolení státních podpor povolením jejich programu.

Řízení o státních podporách upravuje **nařízení Rady č. 659/1999/ES**.

Protiprávně poskytnutou podporu musejí členské státy žádat zpět.

Rozhodnutí Komise o státních podporách jsou na návrh dotčeného subjektu, a to nejen členského státu, samozřejmě přezkoumatelné u ESD, resp. Soudem prvního stupně, a to žalobou na neplatnost.

Naopak, pokud členský stát neuposlechne rozhodnutí Komise, může být předvolán před Soudní dvůr v **řízení o porušení smlouvy**.

Nejvyšší státní pomoc tradičně poskytuje Německo, Francie, Itálie a Velká Británie.

3.5 Závěrem k nástrojům SOP

Vedle šesti nejznámějších obchodně politických nástrojů, které byly uvedeny výše, existují i další. Patří k nim obchodní sankce z politických nebo bezpečnostních důvodů (**embargo** nebo **bojkot**) a **pravidla o původu zboží**.

Používané nástroje SOP sledují dva cíle: jednak prosazovat otevřený a mnohostranný obchodní systém ve světě a zároveň chránit zájmy Unie a členských zemí, zejména v případech, kdy by měl volný obchod nepříznivé dopady na jejich ekonomickou situaci, prosperitu, zaměstnanost nebo obchodní bilanci. Obecně se tedy dá říci, že vnější obchodní vztahy EU se sestávají ze SOP a společné ochranné obchodní politiky.

4. VÝVOZ A DOVOZ EVROPSKÉ UNIE

4.1 Obchod mezi členskými státy

Dokončení vnitřního trhu na začátku 90. let velice zvýšilo objem a podíl obchodu mezi členskými státy: ten činil v r. 1961 42 % jejich celkového obchodu, avšak v r. 1998 již 63 %. Téměř dvě třetiny obchodu zemí Unie se tedy odehrává mezi nimi navzájem. Přesto tento proces nezpůsobil to, co předvídali obchodní partneři Unie, totiž to, že dotvořením vnitřního trhu vznikne jakási "pevnost Evrop", která omezí svůj obchod s třetími zeměmi. I když obchod uvnitř Unie tvoří nejdynamičtější prvek celkového obchodu Unie, nebyl tento růst (s výjimkou obchodu se zemědělskými výrobky) na úkor obchodu se "zbytkem světa". Obavy z odklonu obchodu po vzniku vnitřního trhu se nepotvrdily a vnitřní trh se nedotkl negativně dovozů z třetích zemí.

Obchod uvnitř Unie se výrazně liší od obchodu se třetími zeměmi tím, že se rozvíjí přednostně "uvnitř odvětví", tzn., že obchodní výměny se dějí mezi stejnými odvětvími. Jinými slovy členská země vyvážejí i dovážejí většinou stejné výrobky, například auta nebo boty, které se však liší cenou a kvalitou. Například automobily pro náročnější zákazníky, ale také pro méně majetné spotřebitele, boty luxusní, ale také pro běžnou spotřebu. Až na výjimky obchod uvnitř Unie nevyústil v rostoucí specializaci zemí, ale k výměně diferencovaných produktů mezi členskými zeměmi.

4.2 Obchod členských států se třetími zeměmi

Při dodání i vývozu zboží do nečlenských zemí se jedná o dodání zboží do třetích zemí, které je osvobozeno od DPH s nárokem na odpočet DPH, bez ohledu na to, je-li odběratel ve třetí zemi registrován k DPH či nikoliv.

Až do r. 1995, kdy došlo k dalšímu rozšíření Unie, byly největším obchodním partnerem Unie **země ESVO** (zhruba z jedné čtvrtiny). Obchod (ovšem bez zemědělské produkce) probíhal bez problémů. Od poloviny 90. let se nejsilnějším obchodním partnerem staly **Spojené státy** (ve vztahu s třetími zeměmi jedna pětina obchodu zbožím a jedna třetina obchodu službami), následovány **Japonskem** a **Švýcarskem**. V současné době zůstává největším obchodním partnerem EU USA, na druhém místě je **Čína**, na třetím Švýcarsko, ale Japonsko se přesunulo na páté místo, protože ho předstihla **Ruská federace**.

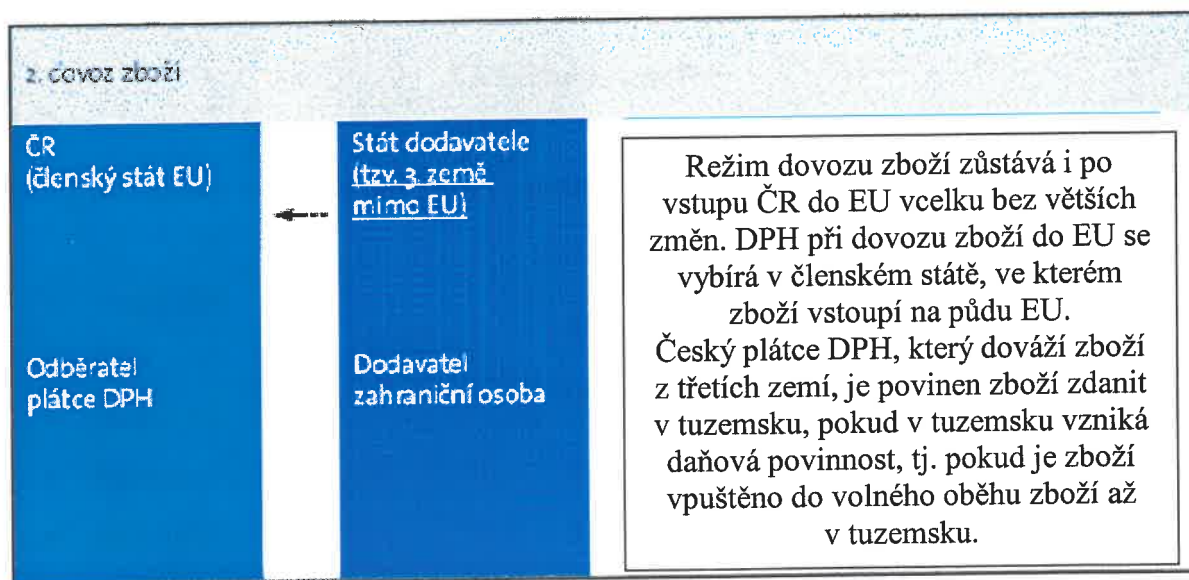
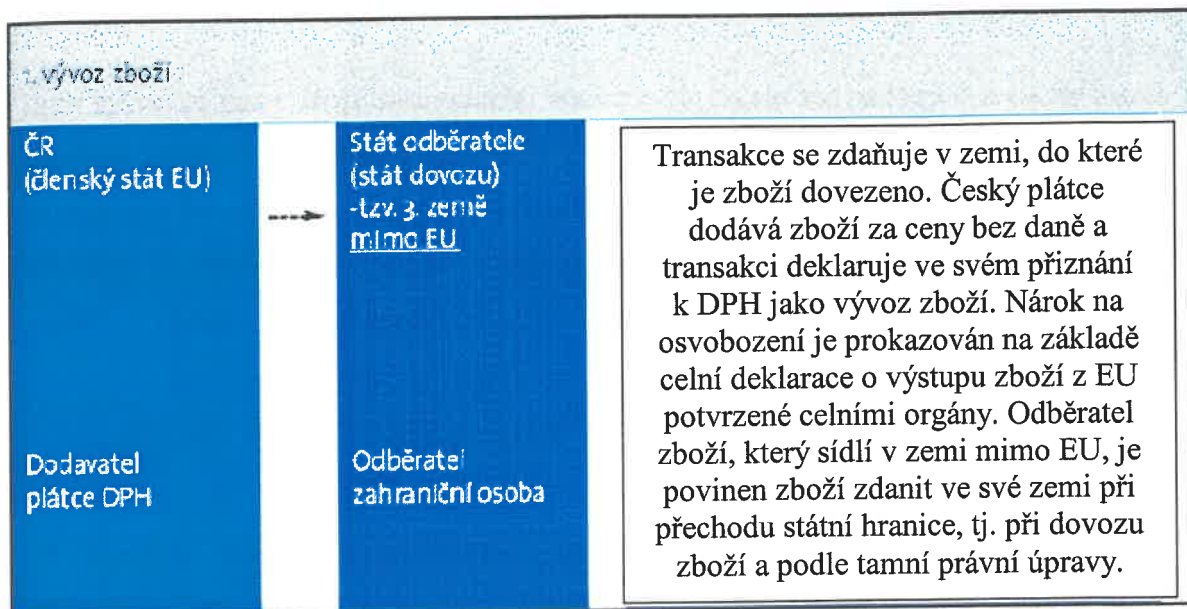
Poměrně vysoký podíl v obchodu Unie s třetími zeměmi mají **rozvojové země**: kolem 40 %. Pro přidružené **země střední a východní Evropy** se trhy Unie staly hlavním vývozním odbytištěm (kolem dvou třetin jejich vývozu směřuje do zemí Unie), což ale neplatí naopak.

Zbožová skladba obchodu se liší podle oblastí: u vyspělých zemí přes 82 % tvoří obchod průmyslovými výrobky, u rozvojových zemí převládá dovoz surovin a paliv, avšak podíl průmyslových výrobků se zvyšuje. Od 90. let nabývají v EU na významu **obchod službami a duševním vlastnictvím**. Nepříznivě pro Unii vyznívají však údaje o obchodu **high-tech výrobky**. Dovoz těchto výrobků do Unie roste dvakrát rychleji než vlastní vývoz zemí Unie, takže v sektorech informační a telekomunikační technologie je obchodní bilance Unie pasivní.

Unie je konkurenceschopná a udržuje si místo na světovém trhu většinou v tradičních odvětvích (např. strojírenství, chemie aj.). Navíc, ve vývozu zemí Unie roste podíl výrobků s nízkým podílem přidané hodnoty. **Lisabonskou strategií** opřenou o rozbor příčin nízké konkurenceschopnosti zemí Unie a zahájenou v r. 2000 s výhledem do r. 2010 se Unie snaží tuto nepříznivou situaci zvrátit.

Základní informace o podmínkách pro podnikání a vývoz do třetích zemí včetně investic poskytuje **Market Access Sectoral and Trade Barriers Database** na webových stránkách mkaccdb.eu.int. Tato databáze zároveň slouží jako sběrné místo pro případné stížnosti na překážky obchodu a obsahuje informace o obchodních bariérách a clech jak podle zemí, tak podle jednotlivých sektorů. U každé země je všeobecný popis její obchodní politiky včetně omezení. Bližší informace o obchodu ČR s některými zeměmi, importní požadavky a další informace pro exportéry je také možno nalézt na www.export.cz.

4.3 Základní princip obchodu ČR se třetími zeměmi

Bližší informace o obchodě ČR se třetími zeměmi viz část III.

5. OBCHODNÍ ZVÝHODNĚNÍ

Unie vytvořila celou složitou hierarchii obchodních dohod zvyhodňujících různé země, především rozvojové. Úlohu hraje velká skupina faktorů: geografická blízkost, zájem o politickou a bezpečnostní stabilitu v sousedících zemích, závazky vůči bývalým koloniím a závislým územím (např. Francie v. bývalé kolonie), hospodářská a rozvojová pomoc nejméně rozvinutým zemím apod.

5.1 Dohody o spolupráci

ES uzavřelo dohody o spolupráci s řadou zemí, s kterými neuzavřelo dohody o přidružení. Jedná se o dvoustranné (bilaterální) smlouvy, týkající se obchodních vztahů, technologie, technické pomoci, energie, životního prostředí apod.

5.1.1 Asie a Amerika

Byly podepsány dohody o spolupráci s těmito asijskými a americkými zeměmi:

- Bangladéš,
- ČLR,
- Indie,
- Pákistán,
- Srí Lanka,
- Brazílie,
- Kanada,
- Mexiko,
- většina zemí Latinské Ameriky.

Asie je druhým největším obchodním partnerem EU a hraje důležitou roli v WTO, která byla zvláště posílena vstupem Číny do WTO. Čína ale, spolu s Kanadou, je ve skupině výše uvedených zemí výjimečná tím, že patří zároveň do skupiny devíti členských zemí WTO, do které jsou zařazeny vyspělé ekonomiky světa a s kterými je proto na rozdíl od ostatních zacházeno nepreferenčně, tj. pouze na základě **doložky nejvyšších výhod EU**. Zmíněnou skupinu devíti vyspělých ekonomik světa dotváří: USA, Austrálii, Japonsko, Nový Zélandu, Taiwan, Korejskou republiku a Singapur.

Čína je také ze všech třetích zemí v současnosti pro Českou republiku největším obchodním partnerem. Blíže k tomuto tématu viz. kap. 2 a 3 část III.

5.1.2 Švýcarsko

Vzhledem k tomu, že má Švýcarsko naprosto výjimečné postavení ve vztahu k ES, je nutno se o něm zmínit zvlášť. Právní úprava vztahů ES ke Švýcarsku je určena **sedmi dvoustrannými mezinárodními dohodami**, které byly sjednány v r. 1999 a vstoupily v platnost en bloc 01.06.2002.⁶

První dohoda umožňuje Švýcarsku na území EU volně poskytovat letecké přepravní služby.

Druhá dohoda upravuje společný trh silniční a železniční dopravy, který se otvírá postupně od r. 2008. Švýcarsko ale v zájmu ochrany životního prostředí, tj. podle ústavního zákona o ochraně Alp, bude postupně snižovat počet projíždějících kamiónů a zvýší tranzitní poplatky pro kamióny.

Třetí dohoda upravuje volný pohyb pracovníků, živnostníků a nepracujících osob s dostatečnými příjmy, přičemž tento trh se postupně otevírá od r. 2004 a proces bude ukončen v r. 2014. Dochází také k postupnému uznávání kvalifikací a koordinaci sociálního pojištění.

Podle čtvrté dohody se Švýcarsko účastní vědeckých výzkumů vedených ES.

Pátá dohoda se týká veřejného trhu vody, dopravy a energie s tím, že od r. 1996 jsou tyto trhy vzájemně více liberalizovány.

Šestá dohoda upravuje trh zemědělskými produkty tak, že v některých oblastech produkty nepodléhají kvótám, přestože zemědělské produkty patří tradičně v SOP do citlivých výrobků. Toto se týká hlavně ovoce a zeleniny a od r. 2007 sýrů. Maso, mléko a obilí i nadále podléhají celnímu zatížení.

Poslední dohoda upravuje technické překážky obchodu, které se odstraňují pomocí **certifikátů o shodě** u většiny průmyslových výrobků, ale samozřejmě jen tam, kde se švýcarské předpisy shodují s předpisy EU.

⁶ Zdroj: TÝČ, Vladimír, a kol., Lexikon – právo Evropské unie, Ostrava 2004.

5.2 Dohody o přidružení

Dohody o přidružení, někdy také „asociační dohody“, jsou užším vztahem než jakým jsou dohody o spolupráci. Zpravidla zakládají reciproční přístup, na rozdíl od dohod o spolupráci.

Přidružený stát přejímá část standardů ES, přičemž tato forma integrace je různá: pravidelným obsahem přidružení je vytvoření zóny volného obchodu s průmyslovým zbožím, některá přidružení zahrnují celní unii a částečné nebo úplné zavedení dalších svobod (pohyb zaměstnanců, svoboda podnikání, poskytování služeb a pohyb kapitálu). Někdy to dokonce mohou být i segmenty politik ES.

Přidružené státy se pravidelně zavazují převzít technické, hygienické, kvalifikační, administrativní a další standardy ES.

Pramen práva: čl. 310/ex-čl. 238 Smlouvy o ES: Přidružení: „Společenství může uzavřít s jedním nebo několika třetími státy nebo mezinárodními organizacemi dohody o přidružení, které stanoví vzájemná práva a závazky, společné akce a zvláštní postupy“.

5.2.1 Středozeemí

Mezi nejvýznamnější asociační dohody patří ty, které ES uzavřelo se **zeměmi středomořského regionu**. Stále platné asociační dohody dnes zahrnují 9 zemí:

- Alžírsko,
- Egypt,
- Izrael,
- Jordánsko,
- Libanon,
- Maroko,
- Palestina,
- Sýrie,
- Tunisko.

Původně byly s výše uvedenými zeměmi podepsány smlouvy o spolupráci, které nahradily nové asociační dohody vytvářející oblast volného obchodu, která pokrývá průmyslové výrobky a stanovuje obchodní zvýhodnění pro některé zemědělské výrobky a výrobky z ryb. Toto zvýhodnění spočívá v bezcelním přístupu na trh. Pouze některé citlivé výrobky jsou omezeny kvótami.

Mezníkem se stal r. 1995, kdy byl v Barceloně zahájen politický a hospodářský dialog 15ti členských zemí a 9ti zmíněných středomořských zemí, Kypru, Malty a Turecka. Unie se rozhodla poskytnout do konce 90. let značnou hospodářskou pomoc (4,7 mld ECU) a poskytnout také úvěry Evropské investiční banky ve výši 9,4 mld ECU. Do r. 2010 by mělo být vytvořeno **Středomořské pásmo volného obchodu** doplněné spoluprací v bezpečnostních, politických, sociálních a kulturních otázkách.

5.2.2 Řecko, Kypr, Malta a Turecko

Asociační dohody byly s těmito státy podepsány jako s méně vyspělými státy, které zažádaly o členství v EU. Smyslem těchto dohod bylo tedy připravit tyto státy na vstup do Společenství, přičemž otázka Turecka je ale stále nejasná a komplikovaná jak z hlediska ekonomického, tak z hlediska sociopolitického.

5.2.3 Státy střední a východní Evropy

Deset států střední a východní Evropy, v kterých na konci 80. let došlo ke změně režimu, tj. ČR, Slovensko, Polsko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Rumunsko a Bulharsko, podepsaly **evropské dohody o přidružení**, na jejichž základě jim byly v letech 1990 - 91 postupně otevřeny trhy zemí Unie.

Na samém začátku země Unie liberalizovaly zhruba dvě třetiny dovozu z přidružených zemí, zatímco jejich trhy byly otevřeny zhruba z 25 %. Omezení obchodu citlivými výrobky bylo odstraněno koncem r. 1996. Vývoz zemědělské produkce byl uvolňován postupně a recipročně. Přidružené země přebraly také pravidla hospodářské soutěže platná v obchodě Unie.

Tyto evropské dohody měly také za cíl připravit státy k integraci do ES. Poslední dva státy na svůj vstup do EU stále čekají. V poslední době je však schopnost EU pojmout další členy zpochybňována a živě diskutována.

5.2.4 ACP

Země Afriky, Karibiku a Tichomoří (kromě anglické zkratky se také užívá česká „AKT“) podepsaly **Dohodu o partnerství se zeměmi skupiny ACP** (Kuba dohodu nepodepsala). Přičemž z těchto 78 signatářských zemí je 55 členů WTO a 41 patří

k nejméně vyspělým státům světa. Tato dohoda prošla složitým vývojem. První byla **dohoda z Yaoundé** mezi ES a africkými státy uzavřená v r. 1964, následovaly čtyři **loméské úmluvy** a poslední je **Dohoda z Cotonou** o partnerství mezi EU a zeměmi ACP, která byla podepsána v červnu 2000 na 20 let a je platná od 01.04.2003.

Věcně se úmluvy týkají především vzájemného obchodu, v menší míře pak i rozvojové spolupráce a kulturních a sociálních vztahů. Tento závazek Unie zemím ACP tvoří nejstarší prvek pomoci EU rozvojovým zemím a je obsažen ještě v Římské smlouvě, v které se mluví o jejich přidružení s cílem usnadnit jejich přístup na trhy bývalých mateřských zemí, který mohl být ztížen zřízením celní unie. Šlo původně o bývalé francouzské a britské kolonie a francouzská závislá území. Dnes tato skupina zahrnuje 77 zemí a vztahy s nimi jsou upraveny dohodami uzavíranými na pětileté období. Jejich obsahem je téměř volný přístup na trhy Unie bez cel a kvót, bez požadavku reciprocity, protože preference nejsou přiznány dovozu z ES. ES má pouze v zemích ACP zajištěn režim nejvyšších výhod.

Zvláštní zacházení mají výrobky spadající do Společné zemědělské politiky. Zemím je poskytována rozsáhlá rozvojová pomoc prostřednictvím dvou fondů: **Stabex pro stabilitu exportních příjmů** a **Sysmin pro kompenzaci potíží při exportu surovin**. Přes vstřícné kroky Unie klesá její podíl na dovozu ze zemí ACP.

V současné době připravuje WTO nové úpravy, které budou vycházet z Dohody z Cotonou. Půjde o **dohody o hospodářském partnerství** (EPA) mezi EU a různými regionálními uskupeními nynějších zemí ACP s tím, že dohody budou obsahovat také ustanovení o oblastech volného obchodu mezi EU a státy ACP. Přechodné období, během kterého se budou odstraňovat překážky obchodu, se určí o takové délce a za takových podmínek, aby pružnost byla pokud možno co největší, se zachováním pravidel WTO.

Jednání o těchto dohodách byla zahájena v září 2002 a dohody by měly vstoupit v platnost 01.01.2008.

Seznam zemí ACP viz. příloha č.4.

5.2.5 OCT

Země OCT, neboli **zámořské země a území** (Overseas Countries and Territories), jsou na základě Smlouvy o ES přidruženy od r. 1958 ke Společenství. Účelem přidružení je podporovat hospodářský a sociální rozvoj těchto závislých zemí a navazovat těsné hospodářské vztahy mezi nimi a Společenstvím jako celkem. Nové rozhodnutí Rady (ES)

o pokračování režimu dle asociačních ujednání s OCT do konce r. 2011 bylo přijato 27. listopadu 2001 a kromě uvedených cílů má napomáhat efektivnímu zapojení OCT do celosvětového hospodářství i rozvoji jejich obchodu zbožím a službami na regionálním a světovém trhu. EU poskytuje bezcelní zacházení pro všechny výrobky původem v OCT na nerekipročném základě již od r. 1963 a má možnost aplikovat za vymezených podmínek i ochranná opatření. Pravidla původu umožňují obchodovat s EU a státy ACP bez omezení, s výjimkou rýže a cukru. Specifickým prvkem obchodních ustanovení je reexport nepůvodních výrobků ve volném oběhu v OCT. Při splnění stanovených podmínek mohou i takové výrobky získat volný přístup do EU.

Seznam zemí OCT viz. příloha č.4.

5.3 GSP

Dalším rozvojovým zemím (143 nezávislých zemí a 36 závislých území) se od r. 1971 dostává obchodního zvýhodnění v rámci tzv. **všeobecného systému preferencí**, používá se také zkratka **GSP** z anglického „Generalised System of Preferences“. Tento režim se od r. 1995 provádí na základě jednotlivých nařízení, proto ho nezařazujeme do dohod o spolupráci a přidružení. Nařízení jsou platná na dobu 3 – 4 let, přičemž i tuto dobu lze prodloužit.

Zboží zemí, které jsou začleněné do GSP systému, se dostává na trhy EU bez cel. To se týká většiny průmyslových výrobků a polotovarů, vybraných zemědělských a potravinářských výrobků. Kvóty existují u citlivých výrobků a textilní výrobky jsou z vývozu vyloučeny. Zvýhodnění může být zrušeno při porušování sociálních a politických kritérií (např. používání dětské práce aj.).

Zvláštním programem v rámci GSP je program "**Cokoliv vyjma zbraní**" (Everything But Arms - EBA). Jedná se o program pro nejméně rozvinuté země podle definice OSN, který umožňuje dovážet zboží z těchto zemí do EU bez cla. Výjimkou jsou zbraně a munice – odst. 93 kombinované celní nomenklatury EU. Z programu jsou dočasně vyjmuty čerstvé banány, cukr a rýže.

5.4 ESVO a EHP

Zřejmě nejznámější privilegované obchodní vztahy jsou ty, které ES udržuje se členy **Evropského sdružení volného obchodu (ESVO)**, tj. s Norskem, Islandem, Lichtenštejnskem a Švýcarskem. Tyto vztahy jsou založeny na **dohodách o volném obchodu mezi EU a jednotlivými členy ESVO**, které byly sjednány na počátku 70. let. Tato ujednání mají sice povahu vnějších vztahů stejně jako všechna předešlá v této kap., ale díky vzniku EHP se vyznačují tím, že markantně zasahují do politiky vnitřního trhu EU.

ESVO vzniklo Stockholmskou smlouvou v r. 1960 jako sdružení západoevropských států, které nevstoupily do ES, tj.: Dánska, Norska, Portugalska, Rakouska, Švédska a Velké Británie. Finsko, Island a Lichtenštejnsko vstoupily později. Všechny státy, kromě čtyř výše uvedených, postupně ESVO opustily a vstoupily do EHS.

Členské státy ESVO mezi sebou vytvořily **zónu volného obchodu** a podepsaly s ES výše uvedené dohody. V r. 1992 pak založily, s výjimkou Švýcarska, **Evropský hospodářský prostor**, a to **Dohodou o EHP**, známou také jako **Portská smlouva**. Její součástí bylo přijetí části legislativy EU a vytvoření trhu umožňující volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob. Kromě základních čtyř svobod dohoda obsahuje tzv. **horizontální politiku** – harmonizaci jednotného trhu v oblasti sociální politiky, ochrany spotřebitele, životního prostředí a obchodního práva. Dohoda také upravuje **vedlejší formy spolupráce mezi EHP**. Mezi tyto oblasti patří výzkum a vývoj, statistika, vzdělání, sociální politika, životní prostředí, ochrana spotřebitele, turistika, malé a střední podnikání, kultura, informační a audiovizuální služby.

Z toho, co bylo řečeno, vyplývá, že co se týče shody výrobků, je nepodstatné, zda-li jsou výrobky umístěny na trh zemí EHP anebo na území ES, protože všude platí stejné předpisy - dohoda o EHP zaručuje jejich rovnocenné uplatňování

Dohoda pouze nepokrývá společnou zemědělskou a rybolovnou politiku (obsahuje však určitá ustanovení týkající se zpracovaných zemědělských výrobků a rybích produktů).

5.5 Závěrem k obchodním zvýhodněním

V globálu musíme rozlišovat preferenční a nepreferenční zacházení ES ve vztahu k třetím zemím. Zjednodušeně by se dalo říci, že nepreferenční zacházení vychází

z klasických obchodních vztahů, v jejichž rámci se pouze mohou sjednat některá vybraná obchodní zvýhodnění dle potřeb a zájmů obou partnerů. Neznamená to ale, že nepreferenční zacházení musí být nutně méně významné. Příkladem je Švýcarsko, které se, přestože není členem EU, ani EHP, v podstatě velice aktivně účastní Společné obchodní politiky EU do té míry, že paradoxně, pokud by se srovnaly některé statistické údaje, bylo by možné prohlásit, že se na SOP podílí větší měrou než někteří členové EU.

Všechna výše uvedená ujednání zakládající obchodní zvýhodnění jsou pramenem mezinárodního práva a pramenem práva ES. Pravidla jimi založená mohou mít přímý účinek v ES a jejich členských státech, jsou-li pravidla jejich ustanovení jasná a bezpodmínečná. Přímý účinek v přidruženém státě závisí na jeho způsobu nakládání s mezinárodními smluvními závazky.

Přehled preferenčních dohod EU s třetími zeměmi viz. příloha č. 5.

6. MOŽNOST KONFLIKTŮ V OBCHODĚ SE TŘETÍMI ZĚMĚMI

6.1 Vliv SOP Unie na zahraničně politické vztahy

Po dlouhou dobu, přesněji až do vzniku druhého pilíře EU, plnila společná obchodní politika důležitý úkol, který plní z velké míry dodnes: zastupování v zahraničně politických vztazích. Dá se říci, že instituce ES mají největší pravomoci právě ve Společné obchodní politice, přičemž až do vzniku druhého pilíře EU byla zahraniční politika věcí každé členské země. To, že Unii chyběl jednotný postup v zahraničních vztazích, ji oslabovalo. Jediným způsobem, jak dosáhnout tohoto společného postupu, byla SOP.

Maastrichtská smlouva k tomu říká, že Unie může přistoupit k „pozastavení, omezení nebo úplnému přerušení hospodářských vztahů s jednou nebo několika třetími zeměmi“ (čl. 301), a to použitím již zmíněných nástrojů SOP v kap. 3 části II.. To ale také může mít za následek přímé konflikty: pokud Unie uplatní opatření jako tomu bylo např. v Libyi, Jugoslávii nebo Iráku z důvodu boje proti nedemokratickému režimu, může to spustit vlnu nevole celého politického spektra. Všeobecně vzato ale použití jakýchkoliv nástrojů SOP, např. protidumpingových cel vůči dovozům ze zemí jihovýchodní Asie, vždy musí nutně vyvolat nesouhlas alespoň jedné ze stran.

Nejdůležitějšími obchodními partnery EU jsou v současnosti USA, Čína, Švýcarsko, Ruská federace a Japonsko. Vzhledem k tomu, že Švýcarsko (viz. podkap. 5.1.2) je svázáno s EU svojí polohou a blízkými zájmy, větší konflikty s ním nehrozí. Obchodní styky s Ruskou federací se za poslední tříleté období posílily natolik, že se Rusko dostalo mezi přední obchodní partnery EU, i proto, že jednání s ním jsou oproti asijským zemím daleko jednodušší a flexibilnější. Stejně tak v zásadě nehrozí žádné vážnější konflikty s touto zemí, ani jak ve vztahu EU v. Rusko, ani ve vztahu ČR v. Rusko. Pokud přece jen k nějakým konfliktům dochází, děje se tak zpravidla na čistě politické úrovni, což je vzhledem k historickému vývoji Ruska naprosto pochopitelné. O USA a Japonsku pojednávají následující podkapitoly a Číně je věnována kap. 3 část III.

6.2 EU a USA

Spojené státy i Evropská unie jsou vázány pravidly WTO a mají mnoho společných ekonomických zájmů z toho důvodu, že jejich ekonomiky jsou úzce propojeny kapitálem,

který proudí ze zemí EU do USA a naopak. Unie je největším dovozcem americké zemědělské produkce a vzájemně si jsou hlavními obchodními partnery. Samozřejmě ale také vznikají obchodní spory a konflikty v nejrůznějších oblastech.

USA se dlouhodobě cítí poškozeno **společnou zemědělskou politikou** Unie, kterou považuje za diskriminační z toho důvodu, že zemědělské výrobky jsou zpravidla ve SOP Unie považovány za citlivé výrobky, pro které platí zvláštní režim, zvláště vysoká dovozní cla. Americká strana často svůj obchodní deficit s Evropou odůvodňuje právě touto skutečností. Amerika samozřejmě své zemědělství také dotuje, pouze jinou formou. Otázkou je, do jaké míry lze tyto dva dotační režimy považovat za překážky ve vzájemném obchodu.

Spory se týkají také hovězího masa vyráběného v USA pomocí hormonů, které Unie odmítá dovážet. Tento problém však postihuje právě již zmíněné zemědělské výrobky všeobecně. V r. 1999 ES zakázalo plošně výrobu a uvedení **geneticky modifikovaných potravin** na trh. V r. 2003 však USA, spolu s Kanadou a Argentinou podaly oficiální stížnost WTO s tím, že toto je narušování volného obchodu a jedná se o „ochranářský“ systém ze strany ES, a nikoliv o ochranu životního prostředí a ochranu zdraví lidí. ES vyřešilo částečně problém povinnou etiketací od 0,9 % modifikovaného obsahu a přísným administrativním řízením, v kterém se rozhoduje, zda-li má být vůbec výrobek vpuštěn na trh.

Třetí problém týkající se zemědělství je preferovaný dovoz banánů ze zemí ACP, který USA opět vidí jako diskriminační.

USA se rovněž cítily poškozeny **přijetím Španělska a Portugalska** do EU v r. 1986, kdy se spojil ekonomický potenciál všech stávajících členů EU a Jednotným evropským aktem přijatým ve stejném roce byl vytvořen jednotný vnitřní trh, který byl samozřejmě i vůči USA konkurenceschopnější. USA dokonce hrozily obchodní odvetou.

V leteckém průmyslu neustále panuje tvrdý boj mezi leteckými společnostmi **Airbus** (EU) a **Boeing** (USA). Amerika vytýká EU způsob dotací projektu Airbus, který se zabýval vývojem civilních letadel.

Obě strany se také stále vzájemně obviňují z omezené možnosti podílet se na soutěžích o **veřejné zakázky** z důvodu rozdílných administrativních řízení.

Unie ostře reagovala na zvýšení amerických dovozních cel na **ocelářské výrobky**, které naopak americká strana považuje za „citlivé“.

Obě strany, mezi nimiž určité napětí snad i přirozeně musí existovat, však usilují o vytvoření **transatlantického společenství**. Každoročně se konají jednání na vysoké

úrovni. V r. 1995 byl ohlášen záměr obou stran vytvořit transatlantický trh odstraňováním překážek, které omezují pohyb zboží, služeb a kapitálu mezi nimi.

6.3 EU a Japonsko

Obchodní vztahy Unie s Japonskem se potýkají s jinými problémy. Nejedná se tady již o dva celky s tak podobnými zájmy, jako tomu bylo v případě EU v. USA.

EU vykazuje s Japonskem dlouhodobě obchodní deficit, který je výsledkem silnějšího konkurenčního postavení japonských firem a neochoty japonské strany otevřít domácí trhy. V polovině 90. let pokrýval vývoz EU pouze polovinu japonského vývozu do Unie. Japonské přímé investice v zemích EU převyšují sedminásobně investice zemí EU v Japonsku. Tento „trend“ je však typický pro obchodní styky s asijskými zeměmi, protože tamní zvyky, povaha lidí a názory jsou velice rozdílné od evropských.

Hlavním tématem obchodních jednání s Japonskem je **odstranění překážek**, která omezují obchod a investice zemí EU, ale jak bylo řečeno, toto je obtížné. Problém obchodu s Japonskem tkví také v tom, že jeho vývoz je soustředěn do několika málo strategických výrobků, v nichž má japonská strana vědeckou a technickou převahu. Od začátku 90.let se konají každoroční summity nejvyšších představitelů obou stran. Za úspěch byla považována **dohoda o dobrovolném omezení vývozu japonských automobilů** do zemí Unie.

Japonsko proniká na vnitřní trh Unie intenzivními investicemi do průmyslu, přičemž nejvíce japonských investic směřuje do Velké Británie.

III. Praktická část

DŮSLEDKY ZAPOJENÍ ČR DO SPOLEČNÉ OBCHODNÍ POLITIKY

V této praktické části mluvím teoreticky pouze v kap. 1., kde velice stručně charakterizují důsledky zapojení ČR do ES, resp. SOP, což chápu jako svou povinnost nutnou pro formální doplnění praktické části. Dále pracuji čistě s výsledky svého průzkumu a se svými vlastními idejemi a názory.

Dne 15.03.2006 jsem na Ministerstvu obchodu a průmyslu ČR (MPO) provedla průzkum, jehož první část byla rešerše v základních analýzách a statistikách zahraničního obchodu ČR, který se stejně jako všechny další komponenty celosvětového obchodu vyvíjí natolik dynamicky, že nutnost práce s nejnovějšími údaji, tj. s údaji převážně za hospodářský rok 2005, je zcela evidentní. Odbor analýzy a statistiky, ve spolupráci s Odborem informatiky, popř. s dalšími odbory, každoročně zpracovává údaje tak, že po vyhotovení předběžných údajů, které jsou zpravidla k dispozici koncem února, se tyto dále prověřují před vydáním konečné verze. V dalších měsících se konečné údaje postupně zpracovávají do volně přístupných databází na internetových stránkách www.mpo.cz a www.czso.cz tak, že v pololetí příslušného roku je implementace plně dokončena.

Údaje za rok 2005, s kterými nadále pracuji, jsou tedy předběžné. Přípustné odchylky však mohou být jen minimální. Všechny údaje, které uvádím, pochází z MPO, z výše uvedených odborů a z výše uvedeného dne.

Druhá část průzkumu spočívala v osobní konzultaci s Ing. Alešem Uchytilem, pracovníkem Odboru mimoevropských zemí, Oddělení obchodu a služeb, který několik let, a to až do dubna 2005, působil jako velvyslanec České republiky v Číně.

1. Důsledky zapojení ČR do SOP obecně

Zapojení do společné obchodní politiky má pro ČR tyto důsledky:

1. Po otevření **neomezeného přístupu na vnitřní trh Unie** s 375 milióny spotřebiteli se otevřel přístup také **na trhy dalších několika desítek zemí**, jež s Unií vytvořily pásmo volného obchodu, případně celní unii. Jde o zbylé země ESVO, středomořské země včetně Turecka, desítky rozvojových zemí ACP a další. Zároveň však desítky zmíněných zemí, včetně rozvojových, kterým Unie poskytla

bezcelní přístup pro většinu jejich průmyslových výrobků a také pro mnoho zemědělských výrobků, mají volný přístup na trh ČR. Jde tedy o dva účinky: českým producentům a vývozcům se otevřel rozsáhlý trh Unie s velkou kupní silou a také trhy zemí, které jsou s ní různě integrovány. Současně však jsou vystaveni konkurenčnímu tlaku výkonných exportérů ze zemí EU a také zemí obchodně integrovaných s Unií.

2. ČR přijala **společný celní sazebník**, v němž určování cel přestává být doménou národní vlády. Jeho přijetí nevyvolalo žádné zásadní změny ve směřování a struktuře českého exportu. Jednak proto, že rozdíl průměrné úrovně cel na průmyslové výrobky v EU a ČR byl malý: 4,6 % v ČR a 3,6 % v zemích Unie. Jednak proto, že společný celní sazebník se vlastně používá jen vůči malé skupině neevropských zemí (zejména USA, Kanadě, Austrálii, Novému Zélandu a Japonsku). Nelze ovšem vyloučit určitý dopad na domácí cenovou úroveň kvůli rozdílům celních sazeb určitých výrobků (snížení nebo jejich zvýšení například u textilu nebo ryb).
3. Naše země se stala **účastníkem mnoha obchodních dohod**, ať minulých (vlastní dohody byla povinna zrušit před vstupem do Unie), kterých má Unie mnohem více než ČR, nebo budoucích, uzavřených Unií s třetími zeměmi. Naše země není s to samostatně upravovat své zahraničně obchodní vztahy s těmito zeměmi. Pro české subjekty z toho plyne, že se musí pečlivě seznámit s obchodně politickým režimem Unie, který je velice diferencovaný podle různých skupin zemí a sledovat rozhodování na úrovni Unie.
4. S ohledem na **obchodní preference**, které Unie poskytuje velkým skupinám rozvojových zemí, musela také ČR přistoupit na tuto praxi. Pro naši zemi se tím zesílila konkurence u dodávek polotovarů a jednoduchých průmyslových výrobků, jež tyto země s volným přístupem na trhy Unie jsou schopny na ně dodávat.
5. Vstup do Unie umožnil, aby naše země, která už není objektem protidumpingové politiky Unie, se na ní sama podílela. Může se **bránit proti nečestným obchodním praktikám dovozců** z třetích zemí způsoby, které jsou běžné v EU. České subjekty se mohou obracet na Komisi v případech, kdy jsou poškozovány zájmy českých výrobců a citelně zasaženy také zájmy producentů v dalších zemích Unie.
6. Zapojení do společné obchodní politiky si vynutilo také významné **institucionální změny**. I když česká strana již neprovozuje samostatnou obchodní politiku, je nutná instituce s dostatečným počtem odborníků na obhajování českých zájmů

v Radě, Komisi a v četných pracovních výborech. Představitelé české strany se podílí na formulování a provádění společné obchodní politiky a jsou spoluúčastníky přípravy návrhů nových strategických záměrů, pozic pro mezinárodní jednání, nových směrnic, ochranných opatření atd.

V současnosti např. probíhají přípravy na české předsednictví v Unii, kdy se ministerstva a příslušné instituce snaží o navýšení kvalifikovaných pracovníků. Požadavkem pro přijetí kvalifikovaného úředníka do předsednictva Komise je mimo jiné úroveň znalostí anglického jazyka B2, francouzského jazyka C1 a dobrý přehled v oblasti evropského práva. Probíhají proto i přípravné kurzy francouzštiny, které značí to, že celkově musí být splnění této povinnosti České republiky vůči EU nákladnou záležitostí.

Vstup ČR do Unie spojený se zapojením do SOP neznamenal pro českou ekonomiku žádný dramatický otřes. Vzájemné otevření trhů, spojené se silnými konkurenčními tlaky unijních, kapitálově silnějších, podniků s velkými marketingovými zkušenostmi, nepoložilo českou ekonomiku před vstupem.

Česká strana dala už před svým vstupem najevo, že počítá s převzetím SOP v rozsahu platném ke dni vstupu ČR do EU, tj. podle Národního programu přípravy České republiky na členství v EU z r. 2000, a že k tomu nebude požadovat žádné přechodné období.

2. Základní ekonomická analytika zahraničního obchodu ČR

Co se týče detailů změn zahraničněobchodní politiky ČR po vstupu do EU, domnívám se, že toto téma nemá dále smysl rozvádět na všeobecné úrovni z toho důvodu, že bylo řečeno hodně v souvislosti se vstupem do EU, ale je nutno poznamenat, že prvotní změna po vstupu do EU nebyla nijak markantní, což vyplývá i z výše řečeného. Zásadní průlom v obchodních vztazích mezi ČR a zeměmi Unie totiž učinila už **dohoda o přidružení**, která byla sjednána v r. 1993 a nabyla účinnosti r. 1995. Na jejím základě bylo vytvořeno pásmo volného obchodu liberalizující plně obchod průmyslovými výrobky.

V podstatě mohu použít zjednodušenou tezi, že největší změnou po vstupu byla příslušná právní úprava, což dokládá tento zásadní a všeobecný příklad: ČR se se vstupem do EU stala členem EHP a přestala tak platit Dohoda o volném obchodu mezi státy ESVO a ČR, a to na základě závazků a podmínek **Smlouvy o přistoupení 10 kandidátských zemí k EU**

v r. 2004. Vzájemné vztahy ČR se státy ESVO – členy EHP se tedy řídí **Dohodou o EHP**. V zásadě lze tedy označit celkový dopad vstupu ČR do EU, v tomto případě ke ve vztahu k ESVO, za neutrální.

Stejně tak pro ČR platí všechny příslušné prameny práva ES, tj. také dohody zakládající obchodní zvýhodnění, ať už preferenční nebo nepreferenční. Tzn., že např. ve vztahu ke Švýcarsku musí ČR vycházet z **bilaterálních dohod** uzavřených mezi Švýcarskem a EU.

Co se týče celních sazeb, nejvíce se změnila sazby některých zemědělských produktů a zejména mořských ryb (růst celních sazeb z 0 až na 10–20 %), jejichž spotřeba je ovšem mezi českými spotřebiteli relativně nízká.

Přehled zásadních smluvních dokumentů České republiky s Evropskými společenstvími a jejich členskými státy, vztahujících se k obchodu a otázkám s obchodem souvisejícím, jsou uvedeny v příloze č. 6.

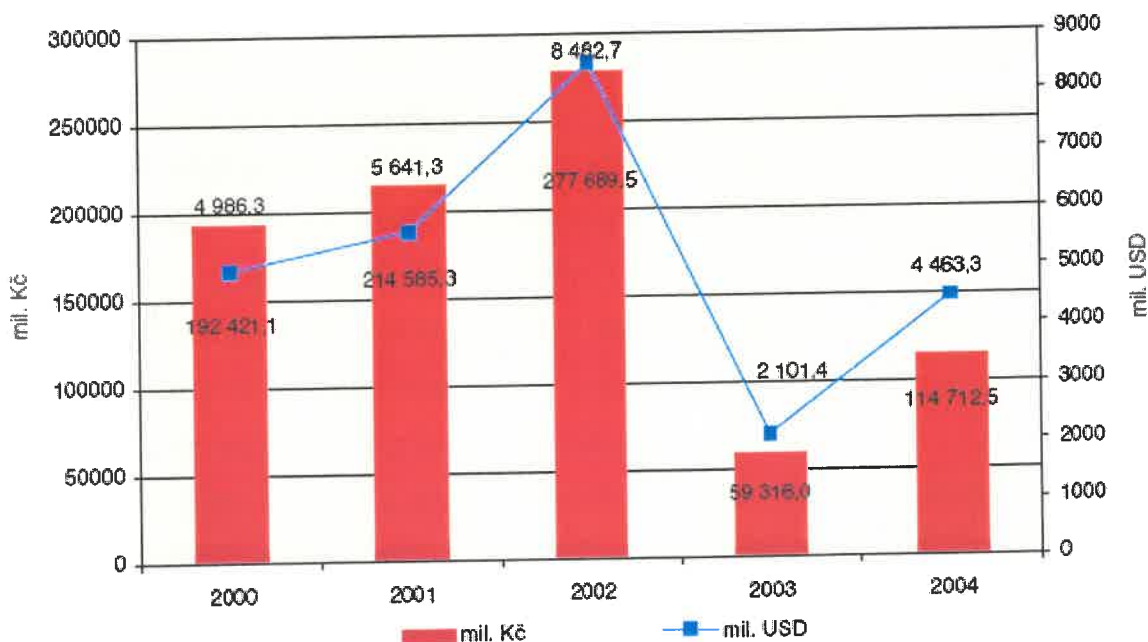
Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR za leden – prosinec 2005, včetně srovnání s r. 2004 a strukturou vývozu a dovozu, je uvedena v příloze č. 7. Podle uvedených údajů tvořily v r. 2005 země Unie 77,6 % celkového obrátu zahraničního obchodu v ČR a staly se tak hlavním obchodním partnerem ČR: za r. 2005 odpovídá český vývoz do EU 90,4 % celkového vývozu a dovoz z EU dosáhl 80,4 % celku. Ve zmíněné příloze je možno sledovat patrný **nárůst kladného přírůstku v obchodní bilanci**, tj. dost markantní rozdíl mezi r. 2004 a 2005, takže obavy z toho, že by česká ekonomika po vstupu do EU začala stagnovat, se ukázaly jako liché. Stejně tak zaznívají hlasy, že takový úspěch by se dostavil i beze vstupu do EU. S takovým názorem souhlasím, vyplývá to z výše řečeného v souvislosti s tím, že největší změnou bezprostředně po vstupu byla právní úprava. Je nutno si však uvědomit, že bez vstupu do ES by pozice ČR v zahraničním obchodě byla nesmírně oslabená, přestože by se to projevilo ve větší míře pravděpodobně až v rozmezí několika let.

Zbožová struktura zahraničního obchodu, včetně srovnání r. 2004 a 2005 a strukturou vývozu a dovozu, je ukázána v příloze č. 8. Je dobře viditelné, že jediné nedeficitní položky jsou tyto (mil. Kč): 7/ Stroje a dopravní zařízení – 218.469, 6/Tržní výrobky tříděné hlavně dle druhu materiálu – 34.552 a 8/Různé průmyslové výrobky – 14.144. Z toho vyplývá, že zahraniční obchod se zaměřuje na zboží se zvýšenou přidanou hodnotou (údaje 6/ a 8/) a stroje, dopravní prostředky a jiné výrobky jsou hlavním obchodovaným zbožím (tj. podílejí se vysokou měrou jak na vývozu, tak dovozu, viz. str. 78 a 79) a jejich podíl ve vývozu roste, což je všeobecně trend v zemích EU, který vyplývá

i z pravidelné zprávy Komise. V případě ČR je evidentní, že pokud by výrazně klesla výroba automobilů a produkce s tím spojená, byla by ekonomika velice zranitelná. Vzhledem k tomu, že v současnosti existují dva výrazné trendy, které ovlivňují tento faktor, není tato hypotéza v rámci několika desítek let natolik nereálná. První skutečností je ta, že nepochybně dojde k dalším nárůstům cen ropy a zemního plynu, což vyvolá další nárůst akcí biopaliv a bude nutná postupná přestavba dopravního průmyslu. V bližším horizontu je ale určitě zajímavější druhý aspekt – příliv zahraničních investic právě do tohoto odvětví, jehož další budoucnost ale bude samozřejmě záviset na celkových podmínkách, a troufám si říci, že zvláště v rámci vztahů s našimi asijskými partnery je nejdůležitější geopolitické klima.

Největší přínos **přímých zahraničních investic** pochází ze zemí EU: od r. 2000 do r. 2002 se investice výrazně zvyšovaly a v současnosti se ustálily na stále vysokém čísle (v r. 2004 činily 79,5 % a za rok 2005 můžeme předpokládat podobně vysoké procento).

Graf č. 1.4.2.1 Přímé zahraniční investice do ČR v letech 2000–2004 (v mil. Kč, v mil. USD)

Pramen: ČNB, graf MPO

Příliv finančních prostředků ale samozřejmě tvoří i dotace EU, kdy je ovšem česká strana často velice pozadu co se týče flexibility čerpání těchto specifických finančních zdrojů, a naopak je často sankcionována ze strany EU za nedodržování práva Společenství, tj. např. za nepřijetí právní úpravy, která provádí daný právní předpis Společenství.

Co se týče dalších investičních zdrojů, je samozřejmě logické, že budou pocházet z velké části od USA a asijských států, včetně Japonska, a to zhruba rovnoměrně: v r. 2004

pocházelo z USA 6,3 %, z asijských zemí 6,0 % a z Japonska 5,9 % přímých zahraničních investic.

Vzhledem k tomu, že asijské země zažívají i nadále svou expanzi, zvláště za přispění Číny, domnívám se, že již výsledky za r. 2005 budou vykazovat mírný nárůst investic z těchto zemí a vzhledem k dalšímu očekávanému vývoji je možné odhadovat jejich další nárůst. V r. 2008 by podle všeho mělo dojít k uskutečnění investice ohromných rozměrů ve výši zhruba 30 mld. Kč, kdy u nás chce jihokorejská Hyundai postavit závod v Nošovicích. Tento příklad chápu jako vzorový – odpovídá na otázku, proč je ČR pro zahraniční investory vcelku zajímavou zemí. Je totiž pravdou, že jiné země, např. Polsko nebo země dále na východ, mají ještě levnější pracovní sílu, ale ne již odpovídající kvalitu života. V ČR je veskrze dobrá kvalita škol, rozvinutý zábavní průmysl, sportovní centra apod., ale přesto je zde stále relativně levná pracující síla.

Celková obchodní bilance ČR rostla v posledních letech takovým tempem, že není divu, že česká ekonomika patří k nejrychleji rostoucím ekonomikám světa (obch. bilance v r. 2004 činila -26.438 mil. Kč, v r. 2005 už 41.878 mil. Kč⁷, viz. příloha č. 7). V r. 2005 bylo HDP zhruba 4 %, v r. 2006 činilo už zhruba 6 %. Když si uvědomíme, že ekonomiky světa, které jsou dlouhodobě považované za nejrychleji rostoucí, tj. např. Indie či Čína, mohou mít roční nárůst HDP dle odhadu 7 – 10 % (údaje se často liší), je úspěch české ekonomiky dobře rozpoznatelný. **Ministr Urban se dle MPO vyjádřil takto:** „Dnešní zpráva o historickém přebytku zahraničního obchodu je vynikající tečkou za úspěšným hospodářským rokem ČR. Takové výsledky ekonomiky by nám mohla řada zemí závidět. Výsledný přebytek obchodní bilance však mohl být ještě vyšší, kdyby se v průběhu roku dramaticky nezvyšovaly dovozní ceny zejména ropy a zemního plynu.

Tahounem růstu exportu je rozvoj průmyslu a investic, zejména výroby automobilů a strojních zařízení. Naši vývozci těží hlavně z výhodného poměru kvality a ceny svých výrobků, které se daří uplatňovat na vyspělých zahraničních trzích.

Výsledky také ukazují, že je správné zaměřit naši proexportní politiku na vzdálenější teritoria jako je Čína, Rusko nebo země Latinské Ameriky, se kterými máme bilanci negativní. Pro letošní rok očekávám zvýšení přebytku na úroveň 70 - 80 miliard korun".⁸

⁷ Tento předběžný údaj byl však při prověrcce ČSÚ upraven na zhruba 40,4 mld. Kč.

⁸ Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/aktuality-pro-podnikatele/historicky-prebytek-zahranicniho-obchodu/1000551/38978/>, 03.02.2006.

3. Obchodně nejdynamičtější země třetího světa – Čína

V příloze č. 9 na str. 80, která uvádí nejdůležitější údaje obchodu s největšími obchodními partnery, se dozvíme, že nejproblematictější položka, a to jak za r. 2004, tak r. 2005, je bilance v obchodě s Čínou: -84.0002 mil. Kč a -87.352 mil. Kč. Tomuto deficitu se sice blíží i Rusko s bilancí za r. 2005 (-69.122 mil. Kč), ale vzhledem k tomu, že podobný deficit s Čínou zaznamenává ES jako celek, a zároveň protože se jedná v zahraničním obchodě ČR s Čínou o dlouhodobý problém (viz. příloha č. 11), jde o dost významnou skutečnost. V případě ČR pak 100 % čínského dovozu za r. 2005 odpovídá zhruba 7,5 % českého vývozu do Číny (vývoz 7.069 mil. Kč a dovoz 94.427 mil. Kč). Toto číslo by se mohlo zdát hodně malé, ale ve srovnání s údaji za předešlé roky (viz. příloha č. 11), to značí mírné zlepšení stavu.

P. ing. Uchytíl mi jakožto odborník, který má dlouholeté zkušenosti v obchodě s Čínou, zdůraznil, že sice tento deficit pro českou ekonomiku není v konečném důsledku nijak zdrcující, protože celková bilance je plusová, ale i tak je nutné zvážit celkový vývoj této země v globálu. Největším problémem se totiž jeví jiné smýšlení tamních lidí, které se řídí tzv. **zákonem guanxi**, což je zákon čínské společnosti o soudržnosti společenstva. Je možné zjednodušeně říci, že v jeho prospěch jsou pak porušovány morální zásady obchodního styku, které jsou zvykem v Evropě nebo USA. To se promítá v největším problému, kterým je i podle ing. Uchytily **ochrana duševního vlastnictví**. Číňané jsou totiž největší „padělatelskou“ velmocí, kde se vyrábí a prodávají podle nápadu někoho jiného počítačové čipy, obráběcí stroje, cigarety Marlboro, pilulky Viagra, software, rychlovlaky, golfové hole, CD a další. Dokáží udělat padělek i z toho, co vůbec neexistuje: podle týdeníku Ekonom, č. 13/2006, str. 68, měli čínští čtenáři možnost přečíst „originál“ 2 dílů Harryho Pottera od K. Rowlingové, které ale autorka nikdy nenapsala. Podobná praxe je prý běžná, což se týká i franšíz – není zaručeno, že např. prodejna KFC je skutečně legálně provozovanou franšízou.

Podle výše uvedeného zdroje, který využívá údajů úřadu amerického obchodního představitele (USTR), okrádá Čína americké firmy o 200 - 250 mld. dolarů ročně, přičemž čínské padělky činí zhruba 67 % všech padělků amerických výrobků (resp. výrobků USA). Z toho plyne samozřejmě i to, že tak Čína okrádá dvakrát - zemím, kterým bere jejich nápady, bere i pracovní místa, protože ta jsou přímo spjatá s poptávkou po zboží, která se

takto snižuje. Odhad ročního obratu padělaného zboží z Číny je více než 16 mld. dolarů, a tj. údaj pouze za prodej padělků uvnitř Číny.

Co se týče přístupu Číny k této „padělatelské politice“, myslím, že je dobré rozdělit **přístup tamní vlády a jednotlivců**. Jednotlivci, jak již bylo řečeno, plně respektují právo guanxi, tzn. že se snaží krýt i sebe navzájem a není výjimkou, že v katalogu padělaného zboží nalezneme upozornění, že výrobce je striktně proti padělání zboží. P. ing. Uchytil mě šokoval svými zkušenostmi s **nečestnými praktikami Číňanů v podnikatelské sféře**. Český podnik totiž může v Číně založit podnik jen za té podmínky, že bude mít čínského společníka, tzn., že bez jeho schválení např. nemůže disponovat devizovými účty, který navíc musí být povinně založen u čínské banky. Management tedy také musí být nutně smíšený. P. inženýr mluvil v této souvislosti o tom, že se několikrát setkal s praxí, že v blízkosti podniku zahraničního investora byl v rekordním čase postaven prakticky stejný závod se stejným know-how. Číňané, protože dodržují pravidla Společenství, však vždy preferují Číňany, což pak bývá zpravidla pro původní podnik likvidující.

Na toto pak úzce navazuje postoj vlády. Co se týče **soudnictví**, je v případě sporů pozice např. českého spoluvlastníka velmi oslabena, protože, jak se zdá, i tamní soudy se řídí zákonem guanxi. Běžná praxe je taková, že pakliže se odvolá zahraniční firma k čínskému soudu, tento buď žalobu odmítne s tím, že Čína nechrání a neuznává příslušnou obchodní značku, anebo přízná firmě odškodné, ale v naprosto směšné výši.

Co se týče čínské legislativy, je nutno říci, že je dostačující, ale vymahatelnost příslušných zákonů je pak prakticky nulová. Navíc – vláda sice oficiálně podporuje boj proti padělkům, a to i mediální formou, kdy je možno spatřit např. pálení zabaveného padělaného zboží, ale na druhou stranu nemá zřejmě sebemenší důvod proti tomuto skutečně účinně bojovat. Obchodníci padělaným zbožím totiž platí úřadům na poplatcích ohromné částky a tak přispívají notnou měrou do hospodářství státu. Dokonce by v případě, že by byl odstraněn obchod padělky, došlo ke zhroucení ekonomik některých regionů.

V našem měřítku je velice často diskutována **otázka pirátských kopií softwaru a CD**. Podle odhadů Business Software Alliance a Americké obchodní komory⁹ pochází 80-90 % používaného softwaru v Číně z kopií. Důvod je paradoxní: kopie jsou totiž dokonalejší nežli originály. Originály totiž fungují tak, že jejich dodatky si musí uživatel ručně nainstalovat po provedení registrace, kdežto kopie jsou již ucelenými balíky. A opět

s pravidly zákona guanxi je firemní pracovník v podstatě povinen zakoupit kopii, která je „lepší“, protože jinak by společenská pravidla porušil. Takové porušení je údajně chápáno jako skutečně vážné provinění a v případě zaměstnance by mohlo vyústit až ve ztrátu zaměstnání.

Podobně je **kvalita** v rámci této padělatelské politiky vypracována i u jiných komodit. Často se totiž jedna komodita vyrábí v různých kvalitách, např. „běžná“, „střední“ a „výborná“. Proto nejen u softwaru platí, že je leckdy kopie kvalitnější než originál.

Vývoj ČLR je v několika posledních letech velice dynamický, nárůst HDP se pro rok 2005 odhaduje na nejméně 9,4 %, v r. 2004 činil nárůst dokonce kolem 10 %. Důležité zvraty, které ovlivnily čínskou ekonomiku, viz. příloha č. 10. Čína je samozřejmě díky své autoritativní komunistické vládě zemí s netržní ekonomikou, ale přesto v r. 2001 přistoupila na zákonitosti volného obchodu, což bylo podmínkou pro **vstup do WTO**. Členové WTO očekávali, že vstup Číny víceméně zajistí, že bude dodržovat standardní pravidla obchodu. Jak ale ukazují zkušenosti, nestalo se tak, ba dokonce dochází k dalším ústupkům ze strany některých zemí vůči Číně, a to výměnou za možnost přístupu na gigantický čínský trh, přestože by se to, vzhledem k tomu, co bylo již řečeno v souvislosti s ochranou duševního vlastnictví a podmínkách pro podnikání, mohlo jevit jako nepravděpodobné. Příkladem je **dohoda mezi ČR a ČLR o ochraně a podpoře investic** podepsaná koncem 18.12. 2005, která ale není v souladu s evropským právem – čínská strana odmítla odstavec o bezpečnosti, který umožňuje zemím EU ukončit obchody v případě vážného ohrožení svých ekonomik.

Čína totiž nejenže ohrožuje některé ekonomiky, zpravidla obchodem textilem a obuvi, ale také je čínské straně vytýkáno, že je velice neochotná poskytovat údaje potřebné pro administrativní řízení spojené s obchodem či dokonce, což mi opět potvrdil p. ing. Uchytil, se často po ekonomické analýze zjistí, že některá data uvedená čínskou stranou musela být klamná. Např. deník Mladá fronta Dnes přinesl v čl. „Boty z Číny má zastavit clo“ z 23.3.2006 na str. B1 zprávu o **cenových tricích**, používaných čínskou stranou. EK a WTO měly při šetření zjistit falšování dokladů o výrobních nákladech, které pak zastřou ten fakt, že se obuv dovezla za směšně nízkou cenu. Odchytky od oficiálně uváděných údajů a skutečně zjištěných údajů se ale promítly i v České obuvnické a kožedělné asociaci. Podle ní je totiž průměrná cena dovážené obuvi zhruba 46,-Kč, přičemž ale čínská strana uvádí cenu skoro 65,-Kč. Údaje se tedy opět neshodují.

Řešením by samozřejmě bylo znovuzavedení minimální dovozní ceny obuvi anebo

brát, protože to je právě v rozporu s pravidly WTO, která se takovými opatřeními veskrze

silně brání. Nastala tedy paradoxní situace. ČR samozřejmě uplatňuje vůči ČLR antidumpingová opatření, ale v případě tak významné komodity jako je obuv by se zřejmě muselo jednat o velice přísné opatření a vznikl by tak s WTO konflikt.

Navíc, co se týče obuvi, byly v Česku zrušeny dříve povinné standardy pro výrobu a prodej ortopedicky nezávadné obuvi. Čínské boty se šijí podle kopyt, která neodpovídají evropským standardům, tj. tvaru chodidla. **Nízká kvalita** takové **obuvi** je všeobecně známá, přesto ale ničí nejen české výrobce.

Zůstávají dvě otázky, které vyplývají z výše uvedeného. První je, co tedy láká zahraniční, potažmo české, investory na čínský trh. Firem, které se uchytily na tamním trhu, je relativně mnoho: Škoda Praha, Vítkovice, Škoda Auto, Skřivánek, Linet (výroba postelí), Tescoma apod. Lákadlem je samozřejmě neskutečně velké odbytí, ale také velice **levná pracovní síla**. „Standardem“ je dvousměnný provoz deset hod. denně v přepočtu za 1.300 – 5.000,-Kč/měs.¹⁰

Druhá otázka je, na čem bude záviset další vývoj. Ekonomické analýzy se totiž až vzácně shodují na tom, že růst čínské ekonomiky bude i nadále dynamický. Podle mnoha takových analýz by pak čínská ekonomika mohla zhruba za 50 let dohnat americkou a již za 5 let by mělo 10 % veškerého zboží pocházet z Číny. Stejně tak se za podmiňující faktor dalšího ekonomického rozvoje považuje **znalostní ekonomika**, tj. know-how nových technologií. V případě Číny se ale jedná o nakumulované obrovské know-how za vynaložení minimálních nákladů, přičemž toto know-how ale paradoxně pochází, v drtivé většině případů, hlavně z „padělatelské politiky“. Myslím, že mám nárok se domnívat, že v budoucnu bude také Čína paradoxně vyžadovat ochranu svého duševního vlastnictví, a to poté, co se stane technologickou velmocí a proto, že dle vnitřních pravidel musí chránit své společenství.

Přestože jsem očekávala, že p. ing. Uchytil se mě bude snažit přesvědčit o kladných mravních hodnotách čínské kultury – jinými slovy, že jelikož se jedná o člověka, který danou kulturu dobře zná a chápe, bude se ji snažit nějakým způsobem obhajovat – nestalo se tak. Některé kulturní rozdíly, které bezesporu velkou měrou ovlivňují obchodní styky, jsou zřejmě nepřekonatelné. Podobně má osobní zkušenost, která zdánlivě nesouvisí s tématem, kdy jsem se setkala s muslimy, kteří žijí v Evropě (Francie, Německo, býv. Československo) více než 20 let, ale přesto nijak výrazně nezměnily myšlení, mě přivedla k přesvědčení, že diametrálně rozdílné kultury spolu sice mohou obchodovat, ale nemělo

by docházet k vytváření pevnějších svazků na politické úrovni, jak by tomu bylo např. v případě Turecka v. ES. V tomto směru jsme se s p. inženýrem shodli na tom, že jelikož zřejmě stojíme na prahu formování nové ekonomické - a tedy i politické - velmoci, měla by se EU ve svém integračním procesu vyvíjet jiným směrem tak, aby neriskovala případné konflikty, které by ji oslabilly a tak, aby taková integrace byla i ekonomicky vůbec možná. Ruská federace, která nepředstavuje žádné větší riziko multikulturních konfliktů a která je již dnes také významným obchodním partnerem EU, by takový nový integrační směr v rámci několika příštích desetiletí mohla nabídnout. Toto ale samozřejmě zůstává na čistě hypotetické rovině.

IV. Závěr

Společná obchodní politika EU plní zásadní cíl EU, resp. ES, tj. spojit ekonomický a politický potenciál členských států tak, aby bylo vytvořeno silnější a konkurenceschopnější společenství jednající za stejné zájmy. Z toho vyplývá i ten fakt, že SOP má nezastupitelnou roli na politické scéně, proto jakékoliv vnitřní konflikty na úrovni politiky, tj. uvnitř ES, ale částečně i vně ES, kdy je zapotřebí zaujmout k věci stanovisko na politické úrovni, mohou ovlivnit chod jak vnitřního, tak vnějšího obchodu, tj. obchodu se třetími zeměmi. Vzhledem ke globálnímu vývoji světových velmocí anebo k pravděpodobnému formování nových, jakými je právě Čína, ale třeba také Indie, by měl být, podle mého názoru, kladen velký důraz na další integrační kroky, které by měla Unie dobře zvážit. Domnívám se, že by měla více uvažovat předvídavě do budoucna, což znamená nebrat v úvahu jen krátkodobé politické cíle, které v kratším časovém horizontu napomůžou příznivé ekonomicko-politické situaci, ale spíše se zaměřit na dlouhodobější cíle a podle nich pak přizpůsobit další integrační záměry.

Současný integrační proces, kdy by se měly Bulharsko a Rumunsko, pakliže budou řádně plněny stanovené podmínky, stát členy k 01.01.2007, kdy rozhovory o vstupu do EU proběhly s Chorvatskem a Tureckem a další země se o členství také ucházejí, je často zpochybňován jak laickou veřejností, tak předními politiky. Častými argumenty bývá fakt, že Unie se neustále potýká s většími či menšími vnitřními problémy, např. poklesem ekonomické výkonnosti Francie a Německa, a měla by se proto spíše orientovat na upevnění současného stavu. Přijetí dalších členů v takovém případě bývá považováno za ekonomicky nevýhodné a strukturálně zatěžující. Stejně tak vstup Turecka bývá v rozporu s přesvědčením, že natolik rozdílné kultury nemohou vytvořit pevný geopolitický celek, kterým EU bezpochyby je. Zastávám stejný názor a přestože by se mohlo zdát, že otázka integrace s otázkou SOP nesouvisí, jsem jiného názoru, protože ekonomický vývoj je plně závislý na politickém klimatu, tj. i na integračním vývoji Unie. Je také nutné obezřetně vystupovat na mezinárodním poli v klíčových „citlivých“ otázkách, kdy je příkladem z poslední doby např. nárůst cen ropy mj. z důvodu špatných vztahů s Irákem.

Společná obchodní politika je politikou nejstarší a je politikou dobře fungující. Vychází z dříve stanovených pravidel WTO, z čehož vychází i příslušná ustanovení práva Společenství. SOP je také zřejmě nejkomplikovanější politikou EU vůbec, která svou povahou nutně ovlivňuje i mezinárodní právo. Ovlivňuje obchod v makroekonomickém

měřítku tak dynamicky, že i její zásady se postupně neustále přetváří v závislosti na vývoji celkové situace. Proto také v rámci této bakalářské práce bylo možné pojmout pouze nejzákladnější principy obchodní politiky a nejvýraznější konflikty na obchodně politické úrovni, které ji ovlivňují, a velice zkratkovitě nastínit také pozici ČR v SOP a ekonomicko-politický vztah ČR s Čínou, která, jak bylo zjištěno, tvoří nejproblematictější položku v obchodní bilanci ČR.

Nástroje SOP tvoří tak složitý mechanismus, že se stal těžko transparentním. Domnívám se proto, že široká veřejnost nemůže tento systém jen za pomoci hromadně sdělovacích prostředků pojmout. Pak následuje logická domněnka, že z této neznalosti může v některých oblastech vycházet nedůvěra občanů Unie v EU jako celek. Toto chápu ale jako jeden z mnoha problémů spojených s nedostatečnou transparentností.

Odbourávání nástrojů SOP je jediná možnost, jak podporovat volný obchod, ale v některých případech by zřejmě bylo prospěšnější používat „precedentní pravidlo rozumu“, které by dovolilo adekvátně vyhodnotit situaci v závislosti na daných potřebách trhu EU. Praktickým příkladem je nynější situace v dovozu levné obuvi z Číny, kdy paradoxně pravidla WTO brání v zavedení účinných ochranných opatření, přestože je nadmíru jasné, že trh s obuví daného členského státu je vážně ohrožen. Dokonce vyvstává otázka, proč, když WTO i Evropská komise zjistily vážné administrativní nedostatky u čínské strany, které hrubě narušují rovná pravidla obchodu, nezavedou účinnou ochrannou politiku vůči nekalým praktikám této země. Protiargument by mohl znít, že WTO i EK v této věci podnikají určité kroky, ale já musím říct, že tyto zřejmě nejsou dostatečně flexibilní.

Přestože ČLR nabízí nebyvalé investiční možnosti, slepé ustupování této zemi na úkor morálních zásad obchodního styku by se nemuselo v budoucnu vyplatit. Proto také nepovažuji uzavření dohody mezi ČR a Čínou z 18.12.2005 za zcela šťastné v tom smyslu, že v ní jasně došlo k porušení evropského práva, resp. práva WTO. Jsem toho názoru, že pakliže je ČLR členem WTO, musí pak nutně zásady této organizace respektovat. Chápu ten fakt, že oproti původní dohodě byla tato dohoda výrazným zlepšením, ale nemohu souhlasit s neustálými ústupky rostoucím velmocím.

Stejně jako nástroje SOP, tak i obchodní zvýhodnění tvoří velice komplikovaný a obtížně přehledný systém obchodních vztahů, který je diferencovaný podle různých skupin zemí a podle specifických zájmů Unie, nejen čistě ekonomických. Paradoxní je, že preferenční zacházení, ale dokonce ani členství v ES, není podmínkou pro aktivní účast v SOP. Švýcarsko, které dokonce není ani členem EHP, se na SOP podílí velkou měrou.

Co se týče ČR, ekonomika se velice příznivě vyvíjí a dá se očekávat další nárůst ekonomické aktivity vzhledem k tomu, že Česká republika může investorům nabídnout relativně vysokou úroveň kvality života, a zároveň relativně levnou pracující sílu. Řadí se tak k nejrychleji rostoucím ekonomikám světa. Zájem ČR by se měl soustředit právě na nejvíce deficitní obchodní bilance, tj. na země jako je Čína, Rusko nebo země Latinské Ameriky. V případě Ruské federace a Číny toto ale samozřejmě platí pro ES jako celek.

Jako další východiska, kromě již zmiňované dobře vedené politiky, včetně zvážení dalšího integračního procesu, a více flexibility na úrovni jednání s rostoucími velmocemi, vidím také, zvláště v příštích desetiletích, další dva klíčové aspekty. Jedním z nich je zaměření na náhrady obnovitelných zdrojů, protože jejich postupný úbytek nepochybně způsobí napětí nejen ekonomické, ale i politické. Je nutno si uvědomit, že klíčový pro český průmysl je výroba aut, jejichž poptávka by také, ač třeba krátkodobě, mohla výrazně poklesnout právě v závislosti na cenách ropy. Dalším aspektem je pak, což také navazuje na první uvedený, rozvoj znalostní ekonomiky, což je nepochybně klíč k rozvoji potřebného know-how pro udržení konkurenceschopnosti.

V. SUMMARY

Theory Work

In the chap. 1 (*Arguments for Establishing the Common Commercial Policy*) are explained different reasons why is the Commercial Policy the initial factor in strengthening the essential goal of the EC, i.e. forming a strong and fully functional economic-political entity that ensures an increase in the trade efficiency, and why it is the only possibility how to benefit from single market freedoms, but also from a political cooperation. It shows the Commercial Policy as a positive globalization, both economic and political.

Chap. 2 (*Common Commercial Policy Bases*) describes very shortly the practical application of CCP principles, emphasizes the role of common customs tariff and tariff preferences in the joint cooperation, explains how the intra-Community market protection is being ensured and what are the powers of the EU Bodies that may help the system running.

Chap. 3 (*Common Commercial Policy Instruments*) deals with the individual types of import, export, production and commercial measures in details, i.e. explains the basic conditions for their stipulation, specifies the essential legal regulations and other basic facts which are related to this subject. This chapter is evidence of the fact that the common safeguard commercial policy forms together with the CCP the external commercial relationships.

Chap. 4 (*European Union's Import and Export Regimes*) comments both on the trade within the Member States and the trade with third countries, that is to say that it aims to point out the differences between the internal and foreign trade. There are outlined the most significant trade partners of the EU and the latest development in the economic cooperation with them. This chapter also shows changes that have been brought to trade between Czech Republic and third countries by opening the Internal Market.

The aim of chap. 5 (*Trade Preferences*) is to clarify a very complicated system of preferential and non-preferential treatment of goods originated in third countries. There

have been pointed out the two essential trade agreements – the cooperation and association ones concluded among the EU and its trade partners. The special attention is given to GSP, EFTA and EEA. The goal is as well to prove that the non-preferential treatment does not necessarily indicate a less significant economic relationship.

The following chap. (*Risk of Trade Conflict with Third Countries*) is dedicated to the role of CCP in the external relations and politics in general, on the top of that is given a special interest to relations between EU and USA and EU and Japan. The other most significant trade partners are to be found elsewhere.

Practical Work
(Impact of the Participation in the Common Commercial Policy
on the Czech Republic)

The first part of work enumerates the theoretical facts about the impact of the Czech Republic participation in the CCP in general.

The second part of work works with foreign business analysis and statistics received from Ministry of Industry and Trade in the Czech Republic and under the use of these documents works out findings in territorial structure, commodity pattern, direct foreign investments and other aspects. The goal of this subchapter is to describe the current position of the Czech Republic in the CCP and to find out weak points in the system.

The last part of work develops further on the part stated above by analysing the most weak point found in the foreign trade of Czech Republic, which is the trade with China. This time, the accent is not put on processing data but on statements, ideas and findings that are partly based on gathering information from Ing. Uchytíl, a member of Non-European Countries Department of Trade Relations and Services Section in the Ministry of Industry and Trade, who has provided specialised materials and piece of his own knowledge obtained when carrying out functions of Czech ambassador in China, and partly on autonomous study work. The goal of this part of work is to prove that the different culture may very distinctively influence the economic cooperation.

VI. Seznam literatury

Knihy, odborné studie a informační materiály EU:

EUROPEAN COMMISSION, Comprehensive monitoring report on the Czech Republic's Preparations for Membership, Belgium 2003

EUROPEAN COMMISSION, Economic Partnership Agreements – A new approach in the relations between the European Union and the ACP Countries, Belgium 2002

EUROPEAN COMMISSION, Making Trade for Development – Trade related assistance: an update, A selection of case studies from around the world, Belgium 2004

EUROPEAN COMMISSION, The European Union's Generalised System of Preferences – GSP, Belgium 2004

EUROPEAN COMMISSION, Trade Barriers Regulation [TBR] – Opening Markets for European Exporters, Belgium 2004

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČESKÉ REPUBLIKY, Společná obchodní politika Evropské unie – Právní rámec obchodování členských států Evropské unie s třetími (nečlenskými) zeměmi, Praha 2005

TÝČ, Vladimír, Základy práva Evropské unie pro ekonomy, Praha 2001

TÝČ, Vladimír, a kol., Lexikon – právo Evropské unie, Ostrava 2004

TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, a kol., Evropské právo, Praha 1999

Interní materiály Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky:

SEKCE ROZVOJE ODVĚTVÍ, SEKCE ENERGETIKY, MZe, VÚZE, Panorama českého průmyslu 2003, Praha 2004

ODBOR ANALÝZ A STATISTIKY, Analýza vývoje ekonomiky ČR a odvětví v působnosti MPO za rok 2004

ODBOR ANALÝZ A STATISTIKY ve spolupráci s ODBOREM INFORMATIKY, Měsíční statistiky přehled o vývozu a dovozu ČR (Předběžné údaje), Praha 2006

Internet: (Archiv autorky:)

The EU and WTO, přístup z:

http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/index_en.htm, staženo dne 13. 02. 2006

Trade and Development, přístup z:

http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/development/index_en.htm, staženo dne 19.09.2005

Bilateral Trade Relations, přístup z:

http://europa.eu.int/comm/trade/issues/bilateral/index_en.htm, staženo dne 19.09.2005

Trade Statistics, přístup z:

<http://europa.eu.int/comm/trade/issues/bilateral/data.htm>, staženo dne 01.02.2006

Zahraníční obchod ČR a EU, přístup z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/zahranicni-obchod-cr-a-eu/zahranicni-obchod-ceske-republiky-a-eu/1000883/7855/>, 14.07.2003

Directorate-General Taxation and Customs Union (DG TAXUD) – databáze TARIC,

přístup z:

http://www.europa.eu.int/comm/taxation_customs/common/databases/taric/index_en.htm, staženo dne 11.07.2005

EU a celní správa, Obecné informace,

přístup z: <http://www.cs.mfcr.cz/CmsGrc/Celni-sprava-CR/EU-a-celni-sprava/Obecne-informace/>, staženo dne 11.11.2005

Directorate-General Taxation and Customs Union (DG TAXUD) – databáze celních kvót,

přístup z: <http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l11004a.htm>, staženo dne 11.11.2005

Trade Policy Instruments, přístup z:

http://europa.eu.int/comm/trade/issues/respectrules/tpi_en.htm, 11.07.2005

Strategie prosazování obchodně-ekonomických zájmů ČR v Číně, přístup z:

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/cina/strategie-prosazovani-obchodne/1000539/23570/>, 31.01.2005

Specifické kulturní odlišnosti a zvyklosti při styku s čínskými obchodními partnery,

přístup z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/cina-souhrnne-informace/specificke-kulturni-odlisnosti-a/1000948/23661/>, 03.02.2005

Společná obchodní politika Evropské unie, přístup z:

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/politiky-eu/spolecna-obchodni-politika-evropske->

External Trade (*Statistiky zahraničního obchodu*), přístup z:

<http://europa.eu.int/eurostat.html>

Jak pracuje WTO, přístup z:

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanky/omezeni-prekazky-regulace/svetova-obchodni-organizace-wto/1000486/4829/>, 01.02.2006

VII. Seznam zkratek

ACP	skupina afrických, karibských a tichomořských zemí (ang. zkr.)
AKT	skupina afrických, karibských a tichomořských zemí (česká zkr.)
CCP	Společná obchodní politika
ČLR	Čínská lidová republika
ČR	Česká republika
EBA	„Všechno vyjma zbraní“
ECU	společná měnová jednotka
EHP	Evropský hospodářský prostor
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EPA	dohody o hospodářském partnerství
ES	Evropské společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
ESUO	Evropského společenství uhlí a oceli
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GSP	Všeobecný systém preferencí
HDP	hrubý domácí produkt
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
NATO	Severoatlantická aliance
OCT	zámořské země a území
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OŘS	Orgán pro řešení sporů
OSN	Organizace spojených národů
SAD	Jednotný správní dokument
SOP	Společná obchodní politika
USA	Spojené státy americké
TARIC	Integrovaný sazebník Společenství
VER	dobrovolná vývozní omezení
WTO	Světová obchodní organizace

VIII. Přílohy

Příloha č. 1 PŘEHLED PŘÍSLUŠNÉHO PRÁVA SPOLEČENSTVÍ

1.1 Smlouva o ES

HLAVA IX

(ex-hlava VII)

SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA

Čl. 131/ex-čl. 110

Cíle

Vytvořením celní unie hodlají členské státy přispět ve společném zájmu k harmonickému rozvoji světového obchodu, postupnému odstranění omezení mezinárodního obchodu a k snižování celních překážek. Společná obchodní politika přihlíží k příznivému dopadu, který zrušení cel mezi členskými státy může mít na vzrůst konkurenceschopnosti podniků těchto států.

Čl. 132/ex-čl. 112

Podpora vývozu; refundace

1. Aniž by byly dotčeny závazky, které členské státy převzaly v rámci jiných mezinárodních organizací, budou systémy podpor poskytovaných členskými státy vývozu do třetích zemí harmonizovány v míře nutné k zajištění toho, aby soutěž mezi podniky Společenství nebyla narušována.

Na návrh Komise vydává Rada kvalifikovanou většinou k tomu potřebné směrnice.

2. Předchozí ustanovení se nepoužijí na refundace celních poplatků nebo dávek s rovnocenným účinkem, ani na refundace nepřímých daní, včetně daně z obratu, spotřebních daní a jiných nepřímých daní, které se povolují při vývozu zboží z členského státu do státu třetího, pokud tyto refundace nepřevyšují poplatky a daně, jimž byly vyvážené výrobky přímo nebo nepřímo podrobeny.

Čl. 133/ex-čl. 113

Společná obchodní politika; provádění

1. Po uplynutí přechodného období se společná obchodní politika zakládá na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a obchodní ochranná opatření, jako jsou např. opatření pro případ dumpingu a subvencování.
2. Komise předkládá Radě návrhy k provádění společné obchodní politiky.
3. Je-li třeba sjednat dohody s jedním nebo více státy nebo s mezinárodními organizacemi, Komise podá doporučení Radě. Rada zmocní Komisi zahájit potřebná jednání.

Komise vede tato jednání v rámci směrnic, které pro ni Rada může vydat, a konzultuje Zvláštní výbor ustavený Radou, aby pomáhal Komisi při plnění tohoto úkolu.

Použijí se příslušná ustanovení článku 300.

4. Při výkonu pravomocí, které jí byly tímto článkem svěřeny, se Rada usnává kvalifikovanou většinou.
5. Rada může na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem jednomyslným rozhodnutím rozšířit použití odstavců 1 až 4 na mezinárodní jednání o dohodách o službách a právech duševního vlastnictví, pokud nejsou těmito odstavci již pokryta.

Čl. 134/ex-čl. 115

Ochranná klauzule

K zajištění toho, aby provedení obchodně politických opatření přijatých v souladu s touto smlouvou některým členským státem nebylo znemožněno odklonem obchodu, nebo vyvolá-li rozdílnost těchto opatření hospodářské obtíže v jednom státu nebo v několika členských státech, doporučí Komise metody potřebné spolupráce mezi členskými státy. Nestačí-li to, Komise může zmocnit členský stát, aby učinil nutná opatření, jejichž podmínky a podrobnosti Komise určí.

V naléhavém případě požádají členské státy Komisi o zmocnění, aby samy mohly učinit nezbytná opatření; Komise rozhodne co nejrychleji. Dotyčné členské státy poté oznámí opatření ostatním členským státům.

Komise může kdykoli rozhodnout, že dotyčné členské státy mají příslušná opatření změnit nebo zrušit.

Přednostně je třeba volit taková opatření, která vyvolávají co nejmenší poruchy ve fungování společného trhu.

1.2 Amsterodamská smlouva

HLAVA IX

(ex-hlava VII)

SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA

Čl. 133/ex-čl. 113 Společná obchodní politika; provádění

5. Rada může na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem jednomyslným rozhodnutím rozšířit použití odstavců 1 až 4 na mezinárodní jednání o dohodách o službách a právech duševního vlastnictví, pokud nejsou těmito odstavci již pokryta.

KAPITOLA III - SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA

ČLÁNEK III-314

Vytvořením celní unie v souladu s článkem III-151 Unie přispívá ve společném zájmu k harmonickému rozvoji světového obchodu, k postupnému odstranění omezení mezinárodního obchodu a přímých zahraničních investic a ke snižování celních a jiných překážek.

ČLÁNEK III-315

1. Společná obchodní politika se zakládá na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod týkajících se obchodu zbožím a službami a obchodních aspektů duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku a obchodní ochranná opatření, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování. Společná obchodní politika je vedena v rámci zásad a cílů vnější činnosti Unie.
2. Evropský zákon stanoví opatření vymezující rámec pro provádění společné obchodní politiky.
3. Je-li třeba sjednat a uzavřít dohody s jedním nebo více státy nebo s mezinárodními organizacemi, použije se článek III-325 s výhradou zvláštních ustanovení tohoto článku. Komise podá doporučení Radě, která jí zmocní k zahájení potřebných jednání. Rada a Komise odpovídají za to, že sjednané dohody jsou slučitelné s vnitřními politikami a vnitřními předpisy Unie.

Komise při vedení těchto jednání konzultuje zvláštní výbor, který jmenuje Rada, aby jí v tomto úkolu napomáhal, a řídí se směrnicemi, které jí Rada může poskytnout. Komise pravidelně podává zprávu o stavu jednání zvláštnímu výboru a Evropskému parlamentu.

4. Při sjednávání a uzavírání dohod uvedených v odstavci 3 rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou.

Při sjednávání a uzavírání dohod v oblasti obchodu službami a v oblasti obchodních aspektů duševního vlastnictví, jakož i přímých zahraničních investic rozhoduje Rada jednomyslně, pokud daná dohoda obsahuje ustanovení, pro která je při přijímání vnitřních předpisů vyžadována jednomyslnost.

Rada rovněž rozhoduje jednomyslně při sjednávání a uzavírání dohod:

- a) v oblasti obchodu kulturními a audiovizuálními službami, pokud by tyto dohody mohly ohrozit kulturní a jazykovou rozmanitost Unie;

b) v oblasti obchodu sociálními, vzdělávacími a zdravotnickými službami, pokud by tyto dohody mohly vážně narušit vnitrostátní organizaci takových služeb a ohrozit odpovědnosti členských států za jejich poskytování.

5. Na sjednávání a uzavírání mezinárodních dohod v oblasti dopravy se vztahuje kapitola III hlava III oddíl 7 a článek III-325.
6. Výkon pravomocí svěřených tímto článkem v oblasti společné obchodní politiky se nedotýká vymezení pravomocí mezi Unií a členskými státy a nesmí vést k harmonizaci právních předpisů členských států, jestliže Ústava takovou harmonizaci vylučuje.

Příloha č. 3 OBSAHOVÉ TABULKY TARIC

Třída I	- Živá zvířata; živočišné produkty
Třída II	- Rostlinné produkty
Třída III	- Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje a výrobky vzniklé jejich štěpením; upravené jedlé tuky; živočišné nebo rostlinné vosky
Třída IV	- Výrobky potravinářského průmyslu; nápoje, lihoviny a ocet; tabák a vyrobené tabákové náhražky
Třída V	- Nerostné produkty
Třída VI	- Výrobky chemického průmyslu nebo příbuzných průmyslových odvětví
Třída VII	- Plasty a výrobky z nich; kaučuk a výrobky z něj
Třída VIII	- Surové kůže a kožky, usně, kožešiny a výrobky z nich; sedlářské a řemenářské výrobky; cestovní potřeby, kabelky a podobné schránky; výrobky ze střev (jiných než z housenek bource morušového)
Třída IX	- Dřevo a dřevěné výrobky; dřevěné uhlí; korek a korkové výrobky; výrobky ze slámy, esparta nebo jiných pletacích materiálů; košíkářské a proutěné výrobky
Třída X	- Buničina ze dřeva nebo z jiných celulózových vláknovin; sběrový papír, kartón nebo lepenka (též odpad a výmět); papír, kartón, lepenka a výrobky z nich
Třída XI	- Textilie a textilní výrobky
Třída XII	- Obuv, pokrývky hlavy, deštníky, slunečníky, vycházkové hole, sedací hole, biče, jezdecké bičičky a jejich části a součásti; upravená péra a výrobky z nich; umělé květiny; výrobky z vlasů
Třída XIII	- Výrobky z kamene, sádry, cementu, osinku (azbestu), slídy nebo podobných materiálů; keramické výrobky; sklo a skleněné výrobky
Třída XIV	- Přírodní nebo uměle pěstované perly, drahokamy nebo polodrahokamy, drahé kovy, kovy plátované drahými kovy a výrobky z nich; bižuterie; mince
Třída XV	- Obecné kovy a výrobky z obecných kovů

Třída XVI	- Stroje a mechanická zařízení; elektrická zařízení; jejich části a součásti; přístroje pro záznam a reprodukci zvuku, přístroje pro záznam a reprodukci televizního obrazu a zvuku a části, součásti a příslušenství k těmto přístrojům
Třída XVII	- Vozidla, letadla, plavidla a dopravní zařízení
Třída XVIII	- Nástroje a přístroje optické, fotografické, kinematografické, měřicí, kontrolní, přesné, lékařské nebo chirurgické; hodiny a hodinky; hudební nástroje; jejich části, součásti a příslušenství
Třída XIX	- Zbraně a střelivo; jejich části, součásti a příslušenství
Třída XX	- Různé výrobky
Třída XXI	- Umělecká díla, sběratelské předměty a starožitnosti

Příloha č. 4. ZEMĚ ACP, OCT A GSP¹¹

ACP (Afrika+Karibik+Pacifik) – dohoda o partnerství

Angola ¹	Fidži ³	Kongo ¹	Niue ³	Sv. Tomáš a Princův ost. ¹
Anitugua a Barbuda ²	Gabon ¹	Kongo, demok. rep. ¹	Palau ³	Sv. Vincenc a Grenadiny ²
Bahamy ²	Gambie ¹	Lesotho ¹	Papua – Nová Guinea ³	Svazijsko ¹
Barbados ²	Ghana ¹	Libérie ¹	Pobřeží slonoviny ¹	Šalamounovy ostrovy ³
Belize ²	Grenada ²	Madagaskar ¹	Rovníková Guinea ¹	Tanzanie ¹
Benin ¹	Guayana ²	Malawi ¹	Rwanda ¹	Togo ¹
Botswana ¹	Guinea ¹	Mali ¹	Samoa ³	Tonga ³
Burkina Faso ¹	Guinea Bissau ¹	Marshallovy ostrovy ³	Senegal ¹	Trinidad a Tobago ²
Burundi ¹	Haiti ²	Mauretánie ¹	Seychely ¹	Tuvalu ³
Cookovy ostrovy ³	Jamajka ²	Mauritius ¹	Sierra Leone ¹	Uganda ¹
Čad ¹	Jihoafrická republika ¹	Mikronésie ³	Somálsko ¹	Vanuatu ³
Dominika ²	Kamerun ¹	Mosambik ¹	Středoafriická republika ¹	Zambie ¹
Dominikánská rep. ²	Kapverdy ¹	Namibie ¹	Súdán ¹	Zimbabwe ¹
Džibutsko ¹	Keňa ¹	Nauru ³	Surinam ²	
Eritrea ¹	Kiribati ³	Niger ¹	Sv. Kryštof a Nevis ²	
Etiopie ¹	Komory ¹	Nigérie ¹	Sv. Lucie ²	

¹ Afrika, ² Karibik, ³ Pacifik

OCT - Zámořské země a území EU

Anguilla (GB)	Grónsko (DK)	Nova Kaledonie (FR)
Aruba (NL)	Jižní Georgia a Sandwichovy ost. (GB)	Pitcaim (GB)
Britské antarktické území (GB)	Kajmanské ostrovy (GB)	Sv. Helena (GB)
Britské panenské ostrovy (GB)	Mayotte (FR)	Sv. Pierre a Miquelon (FR)
Britské indickooceánské území (GB)	Montserrat (GB)	Turks a Caicos (GB)
Falklandské ostrovy (GB)	Nizozemské Antily (NL):	Wallis a Futuna (FR)
Francouzská Polynésie (FR)	- Bonaire - Curacao - Saba	
Francouzská jižní území (FR)	- Sv. Eustatius - Sv. Martin	

¹¹ Zdroj: Celní správa ČR.

GSP – Seznam rozvojových zemí a území

AE	Spojené arabské emiráty
AG	Antigua a Barbuda
AI	Anguilla
AM	Arménie
AN	Nizozemské Antily
AQ	Antarktida
AR	Argentina
AS	Americká Samoa
AW	Aruba
AZ	Ázerbájdžán
BB	Barbados
BH	Bahrajn
BM	Bermudy
BN	Brunej Darussalam
BO	Bolívie +
BR	Brazílie
BS	Bahamy
BV	Bouvetův ostrov
BW	Botswana
BY	Bělorusko
BZ	Belize
CC	Kokosové (Keelingovy) ostrovy
CG	Kongo
CI	Pobřeží slonoviny
CK	Cookovy ostrovy
CL	Chile
CM	Kamerun
CN	Čínská lidová republika
CO	Kolumbie +
CR	Kostarika -
CU	Kuba
CX	Vánoční ostrov
DM	Dominka
DO	Domnikánská republika
DZ	Alžírsko
EC	Ekvádor +
EG	Egypt
FJ	Fidži
FK	Falklandské ostrovy
FM	Mikronésie
GA	Gabon
GD	Grenada
GE	Gruzie -
GH	Ghana

GI	Gibraltar
GL	Grónsko
GS	Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy
GT	Guatemala -
GU	Guam
GY	Guayana
HM	Heardův ostrov a McDonaldovy ostrovy
HN	Honduras +
ID	Indonésie
IN	Indie
IO	Britské indickooceánské území
IQ	Irak
IR	Íránská islámská republika
JM	Jamajka
JO	Jordánsko
KE	Keňa
KG	Kyrgyzstan
KN	Svatý Kryštof a Nevis
KW	Kuvajt
KY	Kajmanské ostrovy
KZ	Kazachstán
LB	Libanon
LC	Svatá Lucie
LK	Srí Lanka -
LY	Libyjská arabská džamahirije
MA	Maroko
MD	Moldavská republika
MH	Marshallovy ostrovy
MN	Mongolsko -
MO	Macao
MP	Severní Mariany
MS	Montserrat
MU	Mauricius
MX	Mexiko
MY	Malajsie
NA	Namibie
NC	Nová Kaledonie
NF	Norfolk
NG	Nigérie
NI	Nikaragua +
NR	Nauru
NU	Niue

OM	Omán
PA	Panama +
PE	Peru -
PF	Francouzská Polynésie
PG	Papua - Nová Guinea
PH	Filipiny
PK	Pakistán
PM	Svatý Pierre a Miquelon
PN	Pitcairn
PW	Palau
PY	Paraguay
QA	Katar
RU	Ruská federace
SA	Saúdská Arábie
SC	Seychely
SH	Svatá Helena
SR	Surinam
SV	Salvador +
SY	Syrská arabská republika
SZ	Svazijsko
TC	Turks a Caicos
TF	Francouzská jižní území
TH	Thajsko
TJ	Tádžikistán
TK	Tokelau
TM	Turkmenistán
TN	Tunisko
TO	Tonga
TT	Trinidad a Tobago
UA	Ukrajina
UM	Menší odlehlé ostrovy USA
UY	Uruguay
UZ	Uzbekistán
VC	Svatý Vincenc a Grenadiny
VE	Venezuela -
VG	Britské Panenské ostrovy
VI	Americké Panenské ostrovy
VN	Vietnam
WF	Wallis a Futuna
YT	Mayotte
ZA	Jihoafrická republika
ZW	Zimbabwe

+ Země jsou zapojeny do Systému GSP+ dle čl. 8 nařízení Rady(ES) č. 980/05

GSP – Seznam nejméně rozvinutých zemí

AF	Afghánistán
AO	Angola
BD	Bangladéš
BF	Burkina Faso
BI	Burundi
BJ	Benin
BT	Bhútán
CD	Kongo, dem. republika
CF	Středoafriická republika
CV	Kapverdy
DJ	Džibutsko
ER	Eritrea
ET	Etiopie
GM	Gambie
GN	Guinea
GQ	Rovníková Guinea
GW	Guinea-Bissau

HT	Haiti
KH	Kambodža
KI	Kiribati
KM	Komory
LA	Laoská lidově dem. republika
LR	Libérie
LS	Lesotho
MG	Madagaskar
ML	Mali
MM	Myanmar *
MR	Mauretánie
MV	Maledivy
MW	Malawi
MZ	Mosambik
NE	Niger
NP	Nepál
RW	Rwanda

SB	Šalamounovy ostrovy
SD	Súdán
SL	Sierra Leone
SN	Senegal
SO	Somálsko
ST	Svatý Tomáš a Princův ostrov
TD	Čad
TG	Togo
TL	Východní Timor
TV	Tuvalu
TZ	Sjednocená republika Tanzanie
UG	Uganda
VU	Vanuatu
WS	Samoa
YE	Jemen
ZM	Zambie

* Vzhledem k politické situaci je zde dočasné odnětí všech celních preferencí

PŘEHLED PREFERENČNÍCH DOHOD EVROPSKÉ UNIE SE TŘETÍMI ZEMĚMI

Příloha č. 5 PŘEHLED PREFERENČNÍCH DOHOD EU SE TŘETÍMI ZEMĚMI

Název dohody	Číslo Úředního věstníku EU a datum publikace	Datum a místo podpisu	Datum vstupu v platnost	Poznámka
I. EVROPA Agreement on the European Economic Area between the EC, their Member States and the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation	OJ L 1 3.1.1994	2.5.1992 Oporto	1.1.1994 1.5.1995 (Lichtenštejnsko)	
Agreement between the EEC and the Kingdom of Norway	OJ L 171 27.6.1973	14.5.1973 Brussels	1.7.1973	
Agreement in the form of an Exchange of Letters between the EEC and the Kingdom of Norway concerning certain arrangements in agriculture	OJ L 109 1.5.1993	2.5.1992 Oporto	1.1.1994	
Agreement between the EEC and the Republic of Iceland	OJ L 301 31.12.1972	22.7.1972 Brussels	1.4.1973	
Agreement in the form of an Exchange of Letters between the EEC and the Republic of Iceland concerning certain arrangements in agriculture	OJ L 109 1.5.1993	2.5.1992 Oporto	1.1.1994	

Agreement between the EEC and the Swiss Confederation	OJ L 300 31.12.1972	22.7.1972 Brussels	1.1.1973	
Agreement between the EC and the Swiss Confederation on trade in agricultural products	OJ L 114 30.4.2002	21.6.1999 Luxembourg	1.6.2002	
Agreement in the form of an Exchange of Letters between the EC and the Swiss Confederation concerning Protocol 2 to the Agreement between the EEC and the Swiss Confederation	OJ L 76 25.3.2000	25.3.2000 Brussels	1.4.2000	
Agreement in the form of an Exchange of Letters between the EEC and the Principality of Andorra	OJ L 374 31.12.1990	28.6.1990 Luxembourg	1.7.1991	
Agreement on Cooperation and Customs Union between the EEC and the Republic of San Marino	OJ L 084 28.3.2002	16.12.1991 Brussels	1.5.2002	obchodní ustanovení předběžně prováděna podle Prozatímní dohody od 1.12.1992
Agreement between the EC and the Home Government of Denmark and the Home Government of the Faroe Islands	OJ L 053 22.2.1997	6.12.1996 Brussels	1.1.1997	
Europe Agreement establishing an association between the EC and their Member States and the Republic of Bulgaria	OJ L 358 31.12.1994	8.3.1993 Brussels	1.2.1995	obchodní ustanovení předběžně prováděna podle Prozatímní dohody od 31.12.1993
Stabilization and Association Agreement between the EC and their Member States and the Republic of Macedonia	OJ L 084 20.3.2004	9.4.2001 Luxembourg	1.4.2004	obchodní ustanovení předběžně prováděna podle Prozatímní dohody od 1.6.2001

Stabilization and Association Agreement between the EC and their Member States and the Republic of Croatia	OJ L 026 28.1.2005	29.10.2001 Luxembourg	1.2.2005	obchodní ustanovení prováděna podle Prozatímní dohody od 1.3.2002
II. STŘEDOZEMÍ				
Agreement establishing an association between the EEC and Turkey	OJ L 217 29.12.1964	12.9.1963 Ankara	1.12.1964	
Decision No 1/95 of the EC-Turkey Association Council of 22 December 1995 on implementing the final phase of the CU	OJ L 035 13.2.1996	22.12.1995 Brussels	31.12.1995	
Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the EC and their Member States and the Republic of Tunisia	OJ L 097 30.3.1998	17.7.1995 Brussels	1.3.1998	
Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the EC and their Member States and the State of Israel	OJ L 147 21.6.2000	20.11.1995 Brussels	1.6.2000	obchodní ustanovení předběžně prováděna podle Prozatímní dohody od 1.1.1996.
Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the EC and their Member States and the Kingdom of Morocco	OJ L 070 18.3.2000	26.2.1996 Brussels	1.3.2000	
Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the EC and their Member States and the Hashemite Kingdom of Jordan	OJ L 129 15.5.2002	24.11.1997 Brussels	1.5.2002	
Euro-Mediterranean Agreement establishing an association between the EC and their Member States and Republic of Egypt	OJ L 304 30.9.2004	25.6.2001 Luxembourg	1.6.2004	obchodní ustanovení předběžně prováděna podle Dohody formou výměny dopisů od 1.1.2004

Euro-Mediterranean Interim Association Agreement on trade and cooperation between the EC and the PLO for the benefit of the Palestinian Authority of the West Bank and the Gaza Strip	OJ L 187 16.7.1997	24.2.1997 Brussels	1.7.1997	Euro-Mediterranean Agreement podepsána 17.6.2002 a probíhají schvalovací procedury
Cooperation Agreement between the EEC and the Lebanese Republic	OJ L 267 27.9.1978	3.5.1977 Brussels	1.11.1978	
Interim Agreement on trade and trade-related matters between the EC and the Republic of Lebanon	OJ L 262 30.9.2002	17.6.2002 Luxembourg	1.3.2003	
Cooperation Agreement between the EEC and the People's Democratic Republic of Algeria	OJ L 263 27.9.1978	26.4.1976 Algiers	1.11.1978	Euro-Mediterranean Agreement podepsána 22.4.2002 a probíhají schvalovací procedury
Cooperation Agreement between the EEC and the Syrian Arab Republic	OJ L 269 27.9.1978	18.1.1977 Brussels	1.11.1978	jednání o Euro-Mediterranean Agreement nejsou ukončena

III. LATINSKÁ AMERIKA				
Agreement establishing an association between the European Community and its Member States and the Republic of Chile	OJL 352 30.12.2002	18.11.2002 Brussels		obchodní ustanovení předběžně prováděna podle čl. 198 od 1.2.2003; probíhají schvalovací procedury
Economic Partnership, Political Coordination and Cooperation Agreement between the European Community and its Member States and the United Mexican States	OJL 276 28.10.2000	8.12.1997 Brussels	1.10.2000	
Decision No 2/2000 of the EC-Mexico Joint Council of 23 March 2000	OJL 157 30.6.2000 a OJL 254 29.9.2000	23.3.2000 Lisbon	1.7.2000	přijetí obchodních ustanovení v souladu s Dohodou o ekonomickém partnerství
IV. ZEMĚ AFRIKY, KARIBIKU A TICHOMORÍ				
Agreement on Trade, Development and Cooperation between the European Community and its Member States and the Republic of South Africa	OJL 311 4.12.1999	11.10.1999 Pretoria	1.5.2004	obchodní ustanovení předběžně prováděna na základě Dohody formou výměny dopisů od 1.1.2000
Partnership Agreement between the European Community and its Member States and ACP Group of States	OJL 065 8.3.2003	23.6.2000 Cotonou	1.4.2003	obchodní ustanovení převzata z Lomé IV a prováděna od 1.3.2000; probíhá sjednávání regionálních dohod o ekonomickém partnerství (oblasti volného obchodu)

Příloha č. 6 PŘEHLED SMLUVNÍCH DOKUMENTŮ ČR S ES A JEJICH
ČLENSKÝMI STÁTY¹³

- Evropská dohoda zakládající přidružení mezi ČR na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé (vstup v platnost 1.2.1995)
- Protokol o úpravách obchodních aspektů Evropské dohody mezi ČR na straně jedné a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé s ohledem na vstup Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království do EU a na výsledky jednání o zemědělství v rámci Uruguayského kola, včetně zlepšení stávajícího preferenčního režimu (vstup v platnost 1.12.1998)
- Dodatkový protokol k Evropské dohodě zakládající přidružení mezi ČR na straně jedné a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé stanovující opatření pro obchod s některými druhy ryb a výrobky z ryb (vstup v platnost 1.11.2002)
- Protokol o úpravách obchodních aspektů Evropské dohody zakládající přidružení mezi ČR na straně jedné a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé s ohledem na výsledky jednání mezi stranami o nových vzájemných zemědělských koncesích (vstup v platnost 1.5.2003)
- Rozhodnutí č. 3/97 Rady přidružení, přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Českou republikou na straně druhé ze dne 22. prosince 1997 o vývozu některých ESUO a ES ocelářských výrobků z České republiky do Společenství na období od 1. ledna do 31. prosince 1997 (obnovení systému dvojité kontroly) (vstup v platnost 22.12.1997 a uplatňováno s účinností od 1.1.1998)
- Rozhodnutí č. 1/2003 Rady přidružení EU-ČR ze 4.2.2003 o prodloužení platnosti systému dvojité kontroly stanoveného Rozhodnutím č. 3/97 Rady přidružení na období od data vstupu tohoto Rozhodnutí v platnost do data vstupu České republiky do Evropské unie (vstup v platnost 7.4.2003)
- Rozhodnutí č. 3/96, 6/98, 3/99, 2/2001 a 2/2003 Rady přidružení EU-ČR o změně Protokolu 4 k Evropské dohodě (pravidla původu)
- Protokol k Evropské dohodě zakládající přidružení mezi ČR na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé o posuzování shody a akceptaci průmyslových výrobků (PECA) (vstup v platnost 1.7.2001)
- Protokol týkající se sanitárních a fytosanitárních opatření a opatření na ochranu zvířat ve vztahu k obchodu k Evropské dohodě zakládající přidružení mezi ČR na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé (vstup v platnost 20.8.1998)

¹³ Zdroj: [http://www-old.mpo.cz/xaw/webdav/-UTF8-/dms_mpo/getPrimaryFile/2447/CZ/](http://www-old.mpo.cz/xaw/webdav/-UTF8-/dms_mpo/getPrimaryFile/2447/CZ/,), 24.02.2006.

Příloha č. 7 TERITORIÁLNÍ STRUKTURA OBCHODU

I. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O ZAHRANIČNÍM OBCHODU ČR

Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR za leden - prosinec 2005

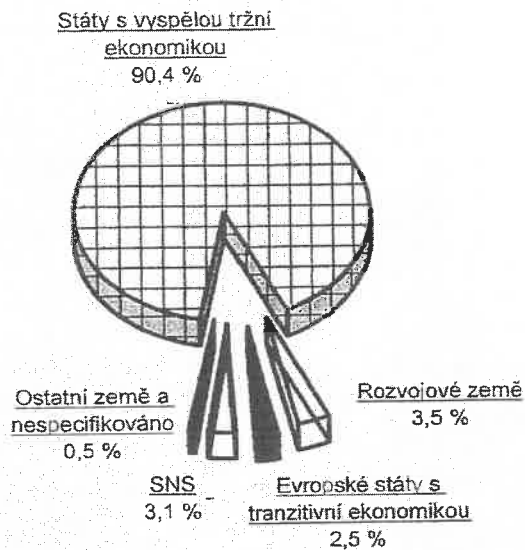
(rok 2004 - definitivní údaje dle závěrky k 26.8.2005)

	OBROT				VÝVOZ				DOVOZ				BILANCE		
	1-12/2004		1-12/2005		1-12/2004		1-12/2005		1-12/2004		1-12/2005		1-12/04	1-12/05	
	mil.Kč	%	mil.Kč	%	mil.Kč	%	mil.Kč	%	mil.Kč	%	mil.Kč	%	mil. Kč	mil. Kč	
	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04	index 05/04			
Celkový zahraniční obchod ČR	3 471 752	100,0	3 701 000	100,0	1 722 857	100,0	1 871 439	100,0	1 08,6	1 749 095	100,0	1 829 561	104,6	-26 438	41 878
* Státy s vyspělou tržní ekonomikou	3 009 743	86,7	3 161 724	85,4	1 577 777	91,6	1 691 244	90,4	107,2	1 431 966	81,9	1 470 480	102,7	145 811	220 764
** Státy EU	2 736 826	78,8	2 871 467	77,6	1 480 621	85,9	1 576 322	84,2	106,5	1 256 205	71,8	1 295 145	103,1	224 416	281 177
** Státy ESVO	66 312	1,9	73 859	2,0	27 887	1,6	30 973	1,7	111,1	38 425	2,2	42 886	111,6	-10 538	-11 913
** Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou	206 605	6,0	216 398	5,8	69 269	4,1	83 949	4,5	121,2	137 336	7,9	132 449	96,4	-68 067	-48 500
* Rozvojové země	165 124	4,8	171 261	4,6	54 319	3,2	66 432	3,5	122,3	110 805	6,3	104 829	94,6	-56 486	-38 397
* Evropské státy s tranzitivní ekonomikou	50 077	1,4	60 458	1,6	38 919	2,3	45 907	2,5	118,0	11 158	0,6	14 551	130,4	27 761	31 356
* Společenství nezávislých států	141 232	4,1	198 971	5,4	42 091	2,4	58 518	3,1	139,0	99 141	5,7	140 453	141,7	-57 050	-81 935
* Ostatní *	101 422	2,9	105 205	2,8	8 037	0,5	8 067	0,4	100,4	93 385	5,3	97 138	104,0	-85 348	-89 071
* Nespecifikováno	4 154	0,1	3 381	0,1	1 514	0,1	1 271	0,1	83,9	2 640	0,2	2 110	79,9	-1 126	-839
Zahraniční obchod se zeměmi OECD	2 984 798	86,0	3 133 938	84,7	1 554 850	90,3	1 664 920	89,0	107,1	1 429 948	81,8	1 469 018	102,7	124 902	195 902

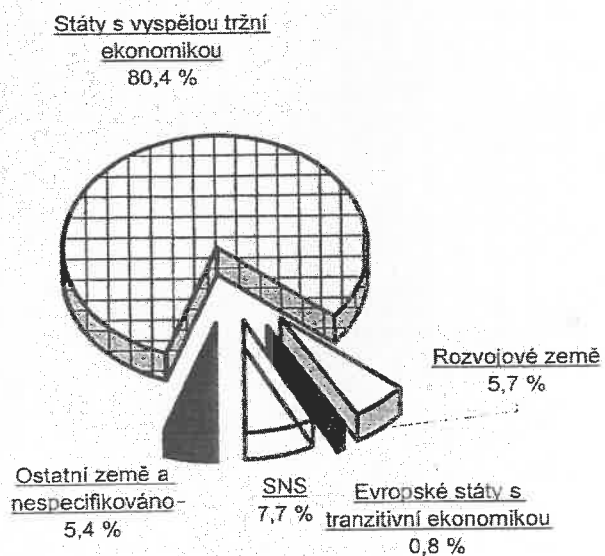
Pramen: ČSÚ (údaje vč. dopočtů)
MPO - odbor analýz a statistiky

* / ČLR, KLDK, Kuba, Laos, MolR, VSR

Teritoriální struktura vývozu leden - prosinec 2005

Teritoriální struktura dovozu leden - prosinec 2005

Příloha č. 8 ZBOŽOVÁ STRUKTURA OBCHODU

Zbožová struktura zahraničního obchodu ČR za leden - prosinec 2005
(rok 2004 - definitivní údaje dle závěrky k 26.8.2005)

	VÝVOZ				DOVOZ				BALANCE	
	1-12/2004		1-12/2005		1-12/2004		1-12/2005		1-12/04	1-12/05
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	mil. Kč
Celkový zahraniční obchod ČR	1 722 657	100,0	1 871 439	100,0	1 749 095	100,0	1 829 561	100,0	-26 438	41 878
v tom:										
0 Potraviny a živá zvířata	47 430	2,8	60 412	3,2	72 150	4,1	80 962	4,4	-24 720	-20 550
1 Nápoje a tabák	8 924	0,5	10 664	0,6	10 668	0,6	11 683	0,6	-1 744	-1 019
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	47 315	2,7	46 729	2,5	52 916	3,0	50 135	2,7	-5 601	-3 406
3 Minerální paliva, mazadla a příbuzné materiály	49 938	2,9	57 189	3,1	122 146	7,0	169 588	9,3	-72 208	-112 399
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	1 043	0,1	1 749	0,1	4 162	0,2	3 616	0,2	-3 119	-1 867
5 Chemikálie	103 951	6,0	117 752	6,3	194 833	11,1	203 333	11,1	-90 882	-85 581
6 Tržní výrobky tříděné hlavně dle druhu materiálu	388 540	22,6	406 354	21,7	360 757	20,6	371 802	20,3	27 783	34 552
7 Stroje a přepravní zařízení	876 137	50,9	959 106	51,2	739 946	42,3	740 637	40,5	136 191	218 469
8 Různé průmyslové výrobky	198 492	11,5	210 990	11,3	190 676	10,9	196 846	10,8	7 816	14 144
9 Nespecifikováno	887	0,1	494	0,0	841	0,0	959	0,1	46	-465
									index 05/04	index 05/04
									104,6	104,6

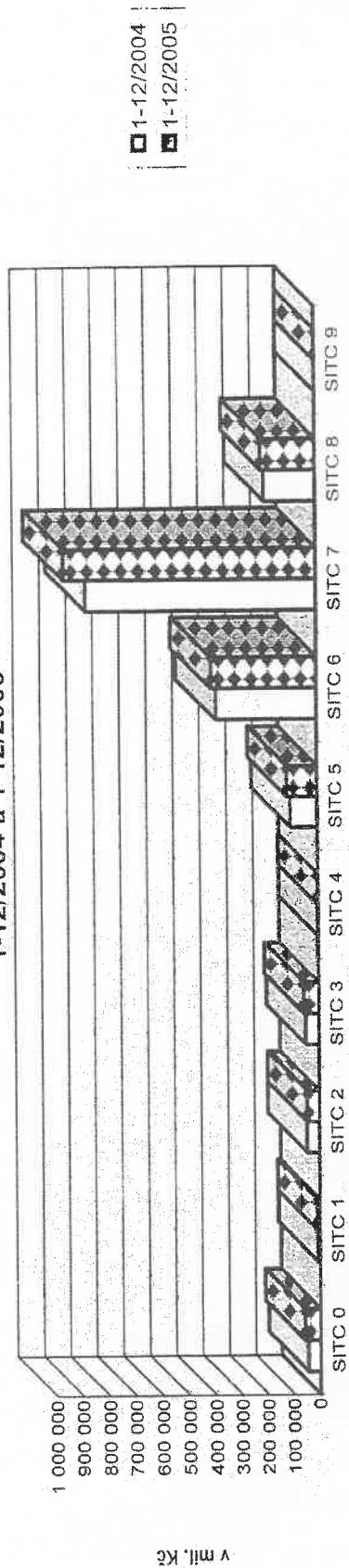
Poznámka: "6" - jde zejména o kůže a kožené výrobky, výrobky z pryže, ze dřeva, papír a výrobky z něj, textilní výrobky kromě oděvů, cement, sklo, porcelán, keramiku, železo a ocel, neželezné kovy, kovové výrobky

"8" - jde zejména o prefabrikované budovy, zdravotnickou, instalační ap. techniku, nábytek, galanterii, oděvy, obuv, přístroje, zbraně a munici, sportovní potřeby a hračky

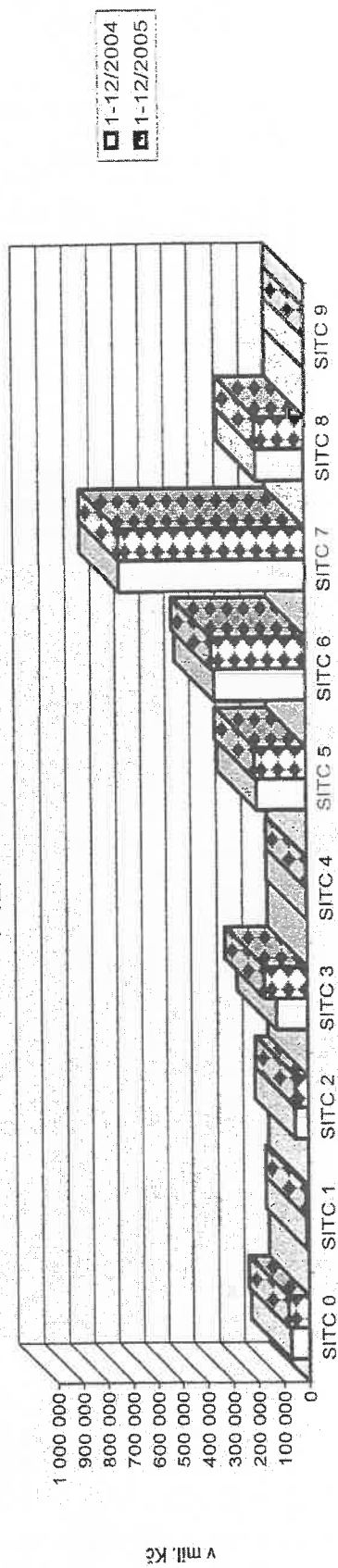
MPO - odbor analýz a statistiky

Pramen: ČSÚ (údaje vč. dopožitů)

Zbožová struktura vývozu
1-12/2004 a 1-12/2005

Zbožová struktura dovozu
1-12/2004 a 1-12/2005

Příloha č.9 ZAHRA NIČNÍ OBCHOD S VYBRANÝMI ZEMĚMI

Zahran iční obchod s vybranými zeměmi za leden - prosinec 2005
(rok 2004 - definitivní údaje dle závěrky k 26.8.2005)

	OB RAT						VÝVOZ						DOVOZ						BILANCE			
	1-12/2004		1-12/2005		index 05/04		1-12/2004		1-12/2005		index 05/04		1-12/2004		1-12/2005		index 05/04		1-12/04		1-12/05	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	mil. Kč	mil. Kč	mil. Kč
IRN	1 177 435	33,8	1 169 759	31,6	99,3	623 099	36,2	621 657	33,2	99,8	554 336	31,5	548 102	30,0	98,9	68 763	73 555		68 763	73 555		
Šlovensko	239 457	6,9	260 744	7,0	108,9	145 542	8,4	162 316	8,7	111,5	93 915	5,3	98 428	5,4	104,8	51 627	63 888		51 627	63 888		
Řakousko	173 766	5,0	174 518	4,7	100,4	103 698	6,0	102 269	5,5	98,6	70 058	4,0	72 249	3,9	103,1	33 640	30 020		33 640	30 020		
Polsko	173 539	5,0	191 765	5,2	110,5	90 426	5,2	102 015	5,5	112,8	83 113	4,7	89 750	4,9	108,0	7 313	12 265		7 313	12 265		
Itálie	167 643	4,8	165 982	4,5	99,0	74 693	4,3	79 154	4,2	106,0	92 950	5,3	86 828	4,7	93,4	-18 257	-7 674		-18 257	-7 674		
Francie	162 539	4,7	183 026	4,9	112,6	79 493	4,6	100 155	5,4	126,0	83 046	4,7	82 871	4,5	99,8	-3 553	17 284		-3 553	17 284		
V. Británie	131 977	3,8	133 135	3,6	100,9	81 244	4,7	86 487	4,6	106,5	50 733	2,9	46 648	2,5	91,9	30 511	39 839		30 511	39 839		
Nizozemí	122 521	3,5	149 251	4,0	121,8	73 987	4,3	75 437	4,0	102,0	48 534	2,8	73 814	4,0	152,1	25 453	1 623		25 453	1 623		
Rusko	95 080	2,7	136 052	3,7	143,1	24 172	1,4	33 465	1,8	138,4	70 908	4,0	102 587	5,6	144,7	-46 736	-69 122		-46 736	-69 122		
Čína	97 978	2,8	101 496	2,7	103,6	6 988	0,4	7 069	0,4	101,2	90 990	5,2	94 427	5,2	103,8	-84 002	-87 358		-84 002	-87 358		
JSA	93 429	2,7	96 455	2,6	103,2	38 965	2,3	48 526	2,6	124,5	54 464	3,1	47 929	2,6	88,0	-15 499	597		-15 499	597		
Maďarsko	83 428	2,4	89 737	2,4	107,6	46 763	2,7	49 883	2,7	106,7	36 665	2,1	39 854	2,2	108,7	10 098	10 029		10 098	10 029		
Belgie	78 769	2,3	86 825	2,3	110,2	44 428	2,6	50 442	2,7	113,5	34 341	2,0	36 383	2,0	105,9	10 087	14 059		10 087	14 059		
Španělsko	73 283	2,1	83 238	2,2	113,6	38 014	2,2	47 778	2,6	125,7	35 269	2,0	35 460	1,9	100,5	2 745	12 318		2 745	12 318		
Japonsko	65 004	1,9	65 339	1,8	100,5	5 841	0,3	7 843	0,4	134,3	59 163	3,4	57 496	3,1	97,2	-53 322	-49 653		-53 322	-49 653		
Svýcarsko	48 126	1,4	51 295	1,4	106,6	21 289	1,2	23 332	1,2	109,6	26 837	1,5	27 963	1,5	104,2	-5 548	-4 631		-5 548	-4 631		
Svédsko	39 515	1,1	58 398	1,6	147,8	20 079	1,2	28 334	1,5	141,1	19 436	1,1	30 084	1,6	154,7	643	-1 730		643	-1 730		
Ukrajina	26 385	0,8	33 096	0,9	125,4	11 882	0,7	16 873	0,9	142,0	14 503	0,8	16 223	0,9	111,9	-2 621	650		-2 621	650		
Turecko	24 390	0,7	25 133	0,7	103,0	13 749	0,8	12 437	0,7	90,5	10 641	0,6	12 696	0,7	119,3	3 108	-259		3 108	-259		
Dánsko	21 086	0,6	25 624	0,7	121,5	9 871	0,6	14 022	0,7	142,1	11 215	0,6	11 602	0,6	103,5	-1 344	2 420		-1 344	2 420		
Slovensko	19 348	0,6	19 714	0,5	101,9	9 833	0,6	10 646	0,6	108,3	9 515	0,5	9 068	0,5	95,3	318	1 578		318	1 578		
Rumunsko	19 845	0,6	28 197	0,8	142,1	14 138	0,8	19 864	1,1	140,5	5 707	0,3	8 333	0,5	146,0	8 431	11 531		8 431	11 531		
Tchaj-wan	17 999	0,5	18 884	0,5	104,9	961	0,1	1 221	0,1	127,1	17 038	1,0	17 663	1,0	103,7	-16 077	-16 442		-16 077	-16 442		
Norsko	16 936	0,5	20 845	0,6	123,1	5 940	0,3	6 734	0,4	113,4	10 996	0,6	14 111	0,8	128,3	-5 056	-7 377		-5 056	-7 377		
Malajsie	15 669	0,5	12 146	0,3	76,5	1 066	0,1	1 383	0,1	129,7	14 803	0,8	10 763	0,6	72,7	-13 737	-9 380		-13 737	-9 380		

Poznámka: Pořadí zemí je podle obrátu dle dat roku 2004.

MPO - odbor analýz a statistiky

Pramen: ČSÚ (údaje vč.dopocůt)

Příloha č.10 ČÍNA V DATECH

- 1980: Rok poté, co Čína po dlouhé době navázala opět diplomatické vztahy s USA, začíná tato země uplatňovat „politiku otevřených dveří“, lákat zahraniční investice a povzbuzovat omezenou tržní ekonomiku a privátní sektor.
1989. Krvavě potlačená demonstrace studentů na náměstí Tchien-an-men má za následek přijetí mezinárodních obchodních sankcí proti Číně.
- 1992: Čína obnovuje přátelské vztahy s Ruskem, Mezinárodní měnový fond označuje čínskou ekonomiku za třetí největší na světě po Spojených státech a Japonsku.
- 1994: Začíná výstavba obřího komplexu vodních elektráren Tři soutěsky na Žluté řece a je zahájen provoz první čínské jaderné elektrárny. Čína poprvé od r. 1949, kdy tam zvítězil komunistický režim, zavádí znovu jednotný a pružný kurz své měny jüanu.
- 1995: USA uvalily na veškerý dovoz z Číny ve výši miliardy dolarů stoprocentní clo jako odvetu za neochotu uzavřít dohodu o ochraně autorských práv. Čína na oplátku uvalila sankce na dovoz amerického zboží. Čína přestala bezúročně dotovat rozvojové země – definitivní konec studené války.
- 1998: Asijská finanční krize postihla čínské hospodářství a tisíce státních podniků zkrachovaly nebo musely být zrušeny.
- 2001: Čína byla přijata do WTO.
- 2003: V Číně se objevil virus SARS. Do vesmíru byl vyslán první čínský kosmonaut.
- 2004: Čína podepisuje obchodní dohody s desítkou zemí z jihovýchodu Asie. Díky nim se časem ocitne čtvrtina světové populace v oblasti volného obchodu.¹⁴

Příloha č.11 ZAHRANIČNÍ OBCHOD ČR – ČLR (v tis. USD)

	Vývoz	Podíl na celkovém vývozu ČR %	Dovoz	Podíl na celkovém dovozu ČR %	Obrat	Umístění	Saldo
1993	252 941	1,75	79 184	0,54	332 125	14.	173 757
1994	89 545	0,56	105 623	0,61	195 168	21.	-16 078
1995	94 005	0,44	208 794	0,83	302 799	21.	-114 789
1996	71 642	0,32	298 535	1,07	370 177	19.	-226 893
1997	48 360	0,22	377 139	1,39	425 499	17.	-328 779
1998	45 000	0,17	498 552	1,76	543 552	17.	-453 552
1999	58 511	0,22	564 345	2,01	622 856	17.	-505 834
2000	66 028	0,23	694 806	2,16	760 834	16.	-628 778
2001	80 532	0,24	1 067 246	2,93	1 147 778	14.	-986 714
2002	147 597	0,39	1 874 276	4,63	2 021 873	11.	-1 726 679
2003	236 382	0,50	2 610 889	5,22	2 847 271	10.	-2 374 507
2004 01-11	241 391	0,41	3 083 611	5,14	3 325 002	9.	-2 842 220

